

Kim Erlandsen

12

Redningsmenn i hardt vær

Internasjonal innsats trygger luftfarten

Ivaretagelse av ansattes interesser gjennom nasjonale og internasjonale arbeidsorganisasjoner er viktig.

8

Ferie og rettigheter

Vet du hvilke regler som gjelder, eller hvor mange feriedager du har rett til?

28

Vektervold

Parat nedsetter en arbeidsgruppe for å bidra til en sikrere arbeidshverdag for vektere.

24

Parat har en visjon

Mange virksomheter har en visjon, men hva er en visjon, og hvorfor bruker vi tid på den? Visjoner har lett for å bli litt luftige og love mer enn organisasjonen er i stand til å levere. Dette der man skal bli «verdens beste», «Norges beste», eventuelt bytter navn til Vy for å «utfylle selskapets visjon», slik tidligere NSB-direktør (nå Vy-direktør) Geir Isaksen uttalte for litt tid tilbake.

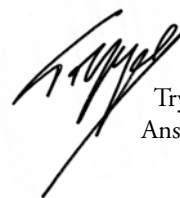
Professor ved BI, Jan Ketil Arnulf, mener kjernen i ledelse er å kommunisere et bilde av fremtiden i form av en visjon som mobiliserer alle som er tilknyttet virksomheten. På samme måte som vi spør oss om meningen med livet, vil mange av oss ifølge Arnulf før eller senere spørre oss «hvorfor driver vi med dette?». En visjon er med andre ord et mentalt bilde av fremtiden, en fremtid som gjør det

meningsfullt å hver dag gjøre sitt beste for organisasjonen eller virksomheten.

Etter en lang prosess ble det på Parats landsmøte i 2018 vedtatt en visjon for organisasjonen som sier: «Vi er Parat – og vi jobber for at du skal få en enda bedre arbeidsdag!». Det er flere verdier knyttet til visjonen, dette i form av tillit, partipolitisk uavhengighet, dialog som løsning, i tillegg til troen på mangfold og inkludering. Utover dette ønsker organisasjonen å være teknologioptimistisk, ha troen på det grønne skiftet og ikke minst at medlemmer og norske arbeidstakere kan være nøkkelen til innovasjon.

Om visjonen og verdiene vil skape entusiasme er opp til deg som medlem, deg som tillitsvalgt og oss som jobber i organisasjonen til daglig. Kombinert med

navnet «Parat» er visjonen mulig å forstå, men den må også fylles med mer konkret innhold. Vi kan påstå at mye innhold er på plass gjennom tarifforhandlinger, der målet nettopp er å gi deg en bedre arbeidsdag gjennom mer lønn og mer ordnede arbeidsforhold. Det er også mulig å si at visjonen er oppfylt hver gang en Parat-advokat løser en sak i eller utenfor rettsapparatet. Spørsmålet er om dette er nok. Kan vi bruke visjonen, slik at den også brukes til å løse utfordringer for fremtiden knyttet til miljø, klima, robotisering og et større mangfold som skaper optimisme og pågangsmot?

Trygve Bergsland
Ansvarlig redaktør

parat

Utgis av: Parat
- en arbeidstakerorganisasjon i YS

Parat,
Boks 9029 Grønland,
0133 OSLO

www.parat.com

Besøksadresse: Lakkegata 23
Telefon: 21 01 36 00
Teleaks: 21 01 38 00
E-post: post@parat.com

ISSN 2535-4442

Ansvarlig redaktør: Trygve Bergsland
Mobil: 905 85 639
E-post: trygve.bergsland@parat.com

Leder: Vegard Einan
Mobil: 481 29 392
E-post: vegard.einan@parat.com

Forsidefoto: Kim Erlandsen.
Avbildet: Kystvakt og redningsmenn i Bristow.

Alle illustrasjonsbilder i bladet som ikke er kreditert er levert av iStock.

Redaksjonen avsluttet: 11.06.2019
Materiellfrist neste nr: 30.08.2019

Layout:
Storybold
www.storybold.no

Trykk: Ålgård Offset AS
www.a-o.no
Telefon: 51 61 15 00

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav og er svanemerket, CO₂-nøytralt og 100 prosent resirkulerbart.

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

**Vi arbeider etter
Vær Varsom-plakatens regler
for god presseskikk.**

Den som mener seg rammet av urettmessig publisering, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund som behandler klager mot mediene i presseetiske spørsmål.

Adresse: Rådhusgt 17
0158 Oslo
Tlf: 22405040
E-post: pfu@presse.no

presse.no

- 2 Kommentar
- 4 Oversikt over de mange luftfartsgruppene i Parat
- 5 Småstoff
- 8 Internasjonal innsats trygger luftfarten
- 12 Redningsmenn i hardt vær
- 14 Pilot og graviditet
- 15 Utmattelse på jobb
- 16 NAV: Delt ansvar mellom stat og kommune
- 20 Aktive Parat
- 23 Internasjonalt arbeidsliv
- 24 Vektervold
- 27 Parat UNG: høstens samling
- 28 Ferie og rettigheter
- 32 På innsiden av Universitetet i Bergen
- 36 Parat informerer
- 38 Spørsmål og svar
- 40 Kryssord og hjernetrim
- 42 Parats nestleder

Når en blir kastet rundt i 10– 15 meter høye bølger i Nordishavet, går det kanskje en tanke gjennom hodet om yrkesvalget.

Bristow redningsmenn. Foto: Kim Erlandsen.

Internasjonal innsats trygger luftfarten,

Økende fremvekst av lavprisselskaper skaper økende utfordringer for luftfartsansatte og deres lønns- og arbeidsvilkår. Internasjonale arbeidsorganisasjoner blir derfor stadig viktigere.

Nokas vektere. Foto: Gorm K. Gaare.

Vektervold

En arbeidsgruppe nedsettes av Parat for å bidra til at vektere får en sikrere arbeidshverdag.

Ferie og rettigheter

Valg av tid for avvikling av ferie kan av og til skape utfordringer på arbeidsplassen. Vet du hvilke regler som gjelder, eller hvor mange feriedager du har rett til?

Soraya Jacques Rodrigues. Foto: Gorm K. Gaare.

På innsiden av Universitetet i Bergen

Universitetet i Bergen har over 300 Parat-medlemmer, som spenner over 70 ulike disipliner. Vi har sjekket ut hva de fyller arbeidsdagen med.

Norsk pilotforbund

Petter Førde
92 49 41 98,
petter.forde@npf.parat.com

SAS Scannor flygerforening

Jan Levi Skogvang
957 19 015
lskogva@online.no

Norwegian Pilot Union

Alf Wilhelm Hansen
91333555
alf.hansen@norwegianpilot.no

Widerøes flygerforening

Sindre Hanshuus
957 35 373
sindre@wff.no

Bristow Norway flygerforening

Johan Forsman
+46 702 45 2931
johan.forsmann@bristowgroup.com

Lufttransport Rotorwing

Terje Vanvik
951 68 155
terje.vanvik@gmail.com

Nord Helikopter

Tor Egil Disen
924 41 833
tor.disen@gmail.com

Blom Geomatic AS

Marius Viken Thomsen
992 54 426
thomsen.mw@gmail.com

Hovedflyplassutvalg OS

Hege Charlotte Jacobsen
934 43 883
hege.charlotte.jacobsen@nokas.no

SAS Ground Handling (landside)

Graziella Mazza
957 17 661
graziella.Mazza@sas.no

SAS Ground Handling (airside)

Tor Kjøstel Lie
957 14 016
tor.lie-kjorstel@sas.no

Menzies

Tonje Jensen
951 47 482
tonjeelise81@gmail.com

NOKAS Aviation

Hege Charlotte Jacobsen
934 43 883
hege.charlotte.jacobsen@nokas.no

Gardermoen Fuelling Services

Jo Hoel
959 73 391
johoel2@online.no

Sodexo

Erik Sagstad
+46 76 761 13 66
eirik.sagstad@gmail.com

Gate Gourmet

Arvydas Dragonas
466 21 886
a.dragonas@gmail.com

SSP Norway

Stein Erik Risbø
924 57 188
katelar@online.no

Øvrige grupper

Norsk luftambulanseredningsmenn

Stig Aleksander Olsen
olssti@snla.no
920 36 260

Bristow redningsmenn

Trygve Andre Hole
959 28 491
trygveahole@gmail.com

Lufttransport redningsmenn

Tor Helge Edrosen
959 49 049
thedorsen@me.com

Airlift teknikerforening

Jonas Våge
410 83 969
jonas.vaage@gmail.com

Widerøe Technical Services

Vegard Movik
952 18 003
vegard.michael.movik@wideroe.no

Widerøes personalforening

Mona Synnøve Knutsdatter
989 01 523
mona.synnove.knutsdatter@wideroe.no

Widerøe Ground Handling

Svanhild Hogner
905 85 453
svanhild.hogner@wideroe.no

Flytanking

Bo Bergquist
957 69 316
bb@flytanking.no

AIM Norway

Jakob Ubostad Carlsen
400 51 007
jakob.ubostad.carlsen@aimnorway.com

Luftfartstilsynet

Lars Raymond Holm
976 90 799
lrh@caa.no

CAE Centre Oslo

Thomas Christiansen
957 13 165
thomas.christiansen@cae.com

Securitas Transport Aviation Security

Christine Linnéa Kleppen
400 19 178
christine.kleppen@securitas.no

Parat kabinforbund

Anneli Nyberg
469 45 059
anneli-n@online.no

SAS Norge kabinforening

Anneli Nyberg
469 45 059
anneli-n@online.no

Norwegian kabinforening

Marit Lindén
405 54 350
linden.marit@gmail.com

Widerøes kabinforening

Sissel Vian
412 73 904
sisselvi@online.no

Thomas Cook

Torbjørn Meland
928 12 100
thorbjorn.meland@gmail.com

Første direkterute fra Norge til Kina

I mai ble det kinesiske selskapet Hainan Airlines de første til å fly direkte mellom Norge og Kina.

Selskapet flyr nå tre ganger i uken fra Oslo til Beijing. Flyturen fra Oslo tar 9 timer og 35 minutter, mens returen tar 10 timer. Ruten flys med Airbus A330-300, med plass til nærmere 300 passasjerer. Hainan Airlines er ett av Kinas største flyselskaper, med over 600 fly. Næringsminister Torbjørn Røe Isaksen sier direkteruten vil ha stor betydning for norsk næringsliv og for handelsforbindelsene med Kina.

@NTB

Pilotstreik ga svake SAS-tall i april

Passasjertallet til SAS falt med 13,9 prosent til 2,194 millioner i april i år, sammenlignet med april i fjor.

Bakgrunnen for fallet er streiken som startet 26. april. Seks dager senere, 2. mai, ble SAS enige med pilotene om en ny avtale. Under streikens fem første dager ble over 2800 flygninger innstilt og nesten 270 000 passasjerer ble rammet. Før streiken viste trafikkfallene en god utvikling sammenlignet med tidligere år.

@NTB

Økte omsetningen

Taxfreekjeden Travel Retail Norway økte omsetningen til over 5,5 milliarder kroner i fjor.

En svak krone bidro imidlertid til det svakeste resultatet på ti år. Det ble solgt for 5,5 milliarder kroner i 2018, og selskapet leverte et driftsresultat på solide 193 millioner kroner.

Kjeden driver taxfree-butikkene på landets største flyplasser og har økt omsetningen hvert eneste år siden oppstarten. Selv om tallene fortsatt er sterke, er resultatet det laveste for selskapet siden 2008.

@NTB

De første A380 hugges opp

Tolv år etter superjumboen A380 kom på vingene, skal de første flyene nå hugges opp, melder Reuters. Det er to av Singapore Airlines' fly som nå er fløyet til Tarbes i Pyreneene i Frankrike for demontering. Singapore Airlines forsøkte først å selge flyene videre, men uten resultat. Airbus meldte tidligere i år at produksjonen av A380 stanses i 2021. Til og med april 2019 er det produsert totalt 235 eksemplarer av A380.

@hangar.no

30.000 FØT

Delta Air Lines' ansatte oppfordres til å ikke organisere seg

Det amerikanske flyselskapet Delta Air Lines får sterk kritikk etter å ha produsert plakater som oppfordrer ansatte til å ikke organisere seg i fagforeninger. Leder i Parat, Vegard Einan, mener vi er heldige som ikke har denne typen åpen motstand i det norske arbeidslivet. – Samtidig må vi være bevisst at en liten del av uvitende ledere ser på fagforeninger som en trussel og begrensning i deres egen mulighet til å kontrollere virksomheten, sier Einan. *@parat24.com*

Tillitsvalgte i Norwegian fra Europa og USA. Foto: Trygve Bergsland.

Norwegian-tillitsvalgte fra Europa og USA samlet i Oslo

Etter initiativ fra Parat var tillitsvalgte fra hele Norwegian-konsernet i Europa og USA samlet i Oslo i april for å drøfte de utfordringene selskapet står overfor.

Parat organiserer over 2000 ansatte i Norwegian, og har medlemmer både i Norge, Sverige og Danmark. De tillitsvalgte som deltok på møtet representerer i tillegg Norwegian-ansatte i Finland, Belgia, Danmark, Italia, Spania, Frankrike, Storbritannia og USA.

– Vi ønsker å bidra til en god dialog mellom ledelsen i selskapet, og de ansattes representanter, sier Parat-leder Vegard Einan. *@parat24.com*

Bergensfirma vil bli først i Norge med elfly

Avinor har kjøpt inn et elektrisk fly som et prøveprosjekt.

Gründerbedriften Elfly AS i Bergen har 18 elfly i bestilling og ønsker å bli først ute med å tilby dem kommersielt. Det bergensbaserte selskapet ble etablert i fjor og har bestilt 18 elfly fra Bye Aerospace, den samme leverandøren som OSM Aviation også har bestilt fra. Flyene skal etter planen leveres fra 2021. *@e24.no*

Airbus feirer flyleveranse nummer 12 000

Den europeiske flyprodusenten Airbus kunne nylig feire flyleveranse nummer 12 000, siden oppstarten av produksjonen i 1974. Det første flyet Airbus leverte fra seg var et Airbus A300B2, som ble overlevert til Air France i mai 1974. *@hangar.no*

Studerer Norwegian

Politisk sekretær for sivil luftfart og turisme i Den europeiske transportføderasjonen, François Ballesterio, var til stede på Norwegian-møtet i april.

François Ballesterio. Foto: Arve Sigmundstad.

Han sier organisasjonsstrukturen i Norwegian er veldig kompleks.

– Vi studerer derfor forretningsmodellen selskapet nå utvikler, sier Ballesterio, som roser Parat for initiativet.

– Dette er en viktig politisk melding som forteller oss at Parat ikke bare er opptatt av norske arbeidsplasser, men av alle arbeidsplassene i hele Norwegian-konsernet, sier han. *@parat24.com*

Fall i billettpriser svekker overskudd for Ryanair

Det irske lavprisselskapet Ryanair melder at overskuddet faller med 29 prosent som en følge av lavere billettpriser.

Men selskapet kan fortsatt vise til solide tall. For driftsåret som sluttet ved utgangen av mars, melder Ryanair om et netto overskudd på 1,02 milliarder euro. I driftsåret 2019–2020 venter Ryanair at fortjenesten skal falle ytterligere, til et sted mellom 750 millioner euro og 950 millioner euro. Selskapet viser til press på billettprisene som følge av aggressiv konkurranse i luftfarten.

@NTB

Slutt for Brussels Airlines-fly i Europa

I løpet av 2019 blir det slutt på å se fly fra selskapet Brussels Airlines på europeiske flyplasser.

I en kort pressemelding skriver selskapet at samtlige kort- og mellomdistanseruter skal flys med fly som vil bære Eurowings-logoen på seg. Dette er Lufthansa-gruppens neste steg i å styrke Eurowings-varemerket i Europa. Hvor raskt flåten med Airbus A319 og A320-fly skal males om, er ikke kjent. Alle flyvninger med Eurowings for Brussels Airlines skal utføres på det belgiske selskapets egen AOC-lisens.

@hangar.no

Max-smell kan ende på nesten tre milliarder kroner

Turoperatøren TUI taper store summer på å holde Boeing Max 8-flyene på bakken.

Hvis ikke selskapet i løpet av mai får beskjed om at Max-flyene er tilbake på vingene i midten av juli, vil TUI få en resultatsmell på ytterligere 100 millioner euro. Tidligere har TUI advart sine investorer om at de kan få en smell på 200 millioner euro i 2019 på grunn av problemene med disse flyene. TUIs resultatsmell som følge av Max-krisen kan dermed komme opp i totalt 300 millioner euro, tilsvarende 2,9 milliarder kroner.

@e24.no

Usikker fremtid for lakseterminal

Worldwide Flight Services og Avinor dropper avtalen om å bygge og drifte et nytt sjømat-senter på Gardermoen.

Sjømatterminalen som Avinor ønsket å bygge, går dermed en usikker fremtid i møte. Det var i juli 2017 at det ble kjent at Avinor ønsket å bygge verdens største sjømatterminal på Gardermoen, og etter planen skulle byggingen starte 1. januar 2019. Fra flyselskapenes side har flere vært kritiske til at Avinor skulle sette i gang med et slikt prosjekt fremfor å la de kommersielle aktørene styre det selv.

@e24.no

Forbereder mulige USA-kutt til vinteren

Norwegian legger trolig opp til betydelige kutt i rutetilbudet fra Skandinavia til USA til vinteren.

Etter et tøft økonomisk år i 2018 har Norwegian satt i gang en rekke tiltak for å styrke lønnsomheten i selskapet. Ruter som har for lav lønnsomhet over tid, står i fare for å bli kuttet. Det påvirker vinterprogrammet 2019/2020. USA-rutene til København forsvinner trolig helt, og i Stockholm blir det bare én rute igjen. Fra Oslo kutter man sannsynligvis fem ruter til to. Miami/Ft. Lauderdale og New York beholdes, mens Orlando, Los Angeles og San Francisco/Oakland kuttes.

@e24.no

Internasjonal innsats trykker norsk luftfart

Den økende fremveksten av lavprisselskaper skaper økende utfordringer for luftfartsansatte og deres lønns- og arbeidsvilkår. Å ivareta de ansattes interesser gjennom nasjonale og internasjonale arbeidsorganisasjoner blir stadig viktigere.

Av: Knut-Erik Mikalsen

Marit Lindén gikk for en tid tilbake av som hovedtillitsvalgt for Norwegian Kabinforening. Nå konsentrerer hun sin innsats om vervet som representant i The European Transport Workers' Federation (ETF) Women's Committee. Vervet innebærer at hun ikke bare jobber for å ivareta interessene for de ansatte i Norwegian, men for 600 000 luftfartsansatte over hele Europa.

Enorm oppgave

– Fremveksten av stadig nye lavprisselskaper har skapt et konstant press både på

lønns- og arbeidsforhold for de som jobber i luften. Derfor er det helt avgjørende for vår evne til å sikre våre interesser at vi ansatte har en stor organisasjon som ETF i ryggen, sier Lindén.

ETF er den europeiske armen av det kanskje mer kjente International Transport Workers' Federation (ITF), som opererer over hele kloden.

– Vi i Norwegian fikk kjenne hvilken slagkraft ETF har under kabinstreiken i 2014. Da fikk Norwegian beskjed fra våre fagforeningskolleger ute i Europa at det ikke ville bli aktuelt å fylle drivstoff på flyene

så lenge selskapets ansatte var i streik. Den hjelpen var viktig for å få til en løsning før det ble storkonflikt, forteller Lindén.

ETF som spydspiss

For ansatte i Norwegian og andre flyselskaper er imidlertid den viktigste funksjonen at ETF er en spydspiss inn i EU-systemet.

Der bestemmes mange av næringens rammebetingelser, som får virkning i Norge selv om vi ikke er medlem.

– Vår EØS-tilknytning gjør at alle bestemmelser som blir gjort for alle land innen EU, automatisk blir gjeldende for

oss i Norge. Derfor er det viktig at det finnes en aktiv lobbyvirksomhet ovenfor EU-systemet, sier Lindén.

Hun mener dette gir luftfartsansatte en mulighet til å påvirke avgjørelser innenfor European Aviation Safety Agency (EASA), som er organisasjonen for flysikkerhet i EU. Organisasjonen skal blant annet sikre like konkurransevilkår i luftfarten over hele Europa. Å få innpass i EASA er, ifølge Lindén, nøkkelen til å kunne få innvirkning i saker som har betydning for ansattes sikkerhet og arbeidsvilkår.

Ivaretar vilkårene

Nestleder i Norwegian Kabinforening, Trude Mathisen, mener ETF spiller en avgjørende rolle for å ivareta de kabinansattes vilkår, og er spesielt opptatt av at arbeidstiden ikke skal bli forverret.

Marit Lindén (t.h.) og nestleder i Norwegian Kabinforening, Trude Mathisen, mener internasjonalt samarbeid er svært viktig for å ivareta sikkerhet for jobbene innen luftfarten. Foto: Knut-Erik Mikalsen

Leder for Norsk Pilotforbund, Petter Førde, sier at arbeidssituasjonen til piloter og kabinansatte i hele Europa utfordres og at det internasjonale arbeidet som gjøres gjennom Parat derfor er viktig.

– Vårt engasjement innenfor ETF er den eneste muligheten vi har til å påvirke at arbeidstiden vår ikke blir forringet. Å ivareta Flight Time Limitations (FTL) er derfor et svært viktig oppdrag for oss og ETF, mener Mathisen.

ETF har hatt stort fokus på lønns- og arbeidsvilkårene i det irske lavprisselskapet Ryanair. Der måtte selskapets ledelse for

litt over et år siden bøye av og akseptere fagforeninger og at det ble inngått bindende tariffavtaler med de ansatte.

– Dette hadde ikke skjedd uten at ETF i årevis hadde backet de ansatte i Ryanair og presset selskapet til å akseptere ansatte som organiserte seg i fagforeninger, sier Lindén.

Hun gjør det likevel klart at Ryanair ikke er i noen særstilling i Europa når det gjelder å ligge i konflikt med sine ansatte.

Billettkrigen

Lindén mener det pågår det som ansatte kaller for et «et kappløp mot bunnen». Hun påpeker at lønns- og arbeidsvilkår for de ansatte stadig blir forverret i «flykrigen» som skjer over hele Europa – altså krigen om å ha de billigste billettene ved å skjære ned på kostnadene. Her er svekkelse av arbeidsvilkårene for de ansatte et virkemiddel arbeidsgiverne ofte griper til.

Lindén ønsker å fremheve at de forverrede vilkårene gjelder i hele bransjen.

– Det gjelder for Lufthansa, KLM, British Airways og SAS. Overalt ser vi at selskapene forsøker å endre på arbeidsvilkår som følge av den knallharde konkurransen om passasjerene. Vi er glade for at mange flere

har fått billigere flybilletter og anledning til å fly, men ikke at dette skal gå på bekostning av de ansattes evne til å leve av jobben, sier hun.

Organisasjoner skaper ryddighet

Leder for Norsk Pilotforbund i Parat, Petter Førde, har lang fartstid bak seg både i luftfarten og organisasjonslivet, og opptrer ofte på den internasjonale arenaen på vegne av sine flygerkolleger. Han ikke i tvil om at organisasjoner som ETF og European Cockpit Association (ECA) har vært og fortsatt er svært viktige for å skape ryddighet rundt arbeidssituasjonen for europeiske flygere.

– Fordelen med en organisasjon som ECA er at den er ren europeisk, og kan spisse sine saker inn mot spesifikke europeiske problemstillinger. Det kan ikke globale pilotorganisasjoner, som har medlemmer over hele kloden og derfor må ta hensyn til mange arbeidsmarkeder, sier Førde.

Førde mener Europa i dag er et av verdens tøffeste konkurransemarkeder for luftfart.

– Derfor er det avgjørende at ETF og ECA er organisasjoner som begge jobber direkte inn i EU-systemet for å påvirke lover og regler som omfatter hele Europa, mener han.

Foto: Trygve Berglund

Petter Førde, leder for Norsk Pilotforbund i Parat, er ikke i tvil om at europeiske arbeidsorganisasjoner er svært viktige for å skape ryddighet rundt arbeidssituasjonen til europeiske luftfartsansatte.

Press på lønn

Etter at luftfarten ble liberalisert på 90-tallet, har det vokst frem konkurranse mellom selskapene som også har lagt økende press på blant annet pilotenes lønns- og arbeidsvilkår.

Førde påpeker at det nå er en trend over hele Europa at arbeidssituasjonen til piloter kontinuerlig utfordres.

– Tidligere, da bransjen vår fremdeles var gjenstand for statlige reguleringer, var våre kollektivavtaler ikke i nærheten av myndighetens minstekrav i spørsmål knyttet til eksempelvis hviletid. Det er vi nå, sier han.

Førde mener at det i dag er like mye snakk om å sikre en forsvarlig arbeidstid som er om at pilotene vil ha mer i lønn. Han viser til det aktuelle bakteppet med vårens pilotstreik i SAS.

– Der greide pilotene å få bra frem at det dreide seg om forutsigbare vaktuer, mer enn bare penger, mener Førde.

Utslitte piloter

Førde fremhever at flygerne er en utsatt arbeidstakergruppe.

– Vi ser at flyselskaper driver en kynisk utnyttelse av sine piloter. Det går en grense for lange arbeidsdager det er forsvarlig at vi har. Ikke sjelden kommer vi inn på hotellet på kvelden for så å fly straks minimum hviletid på ti timer er over. En dag kommer det til å skje en ulykke fordi flygerne er utslitte, advarer Førde.

Han mener det fortsatt er mye for ETF og ECA å ta tak i når det gjelder arbeidssituasjonen innen luftfarten. Han nevner at kolleger i USA har som maksimumsregel at de kan jobbe sammenhengende i åtte timer.

I Norge og Europa er den samme regelen inntil 14 timer.

– Det er mye tøffere konkurranse mellom flyselskapene i Europa enn det er i eksempelvis USA. I USA står de fem-seks største flyselskapene for rundt 80 prosent av trafikken. I Europa er det tilsvarende tallet 40 prosent, sier Førde. ■

Her har Parat innflytelse

ITF – International Transport Workers Federation

ITF er en internasjonal sammenslutning av transportarbeidernes fagforeninger, og har mer enn 4,5 millioner medlemmer fordelt på over 700 fagorganisasjoner i 154 land.

Anneli Nyberg fra Parat Kabinforbund har plass i styret i sivilflyseksjonen. Gjennom dette vervet er Parat involvert og oppdatert på all innsats og alle kampanjer ITF planlegger og igangsetter, og har mulighet til å påvirke eller foreslå tiltak Parat selv ønsker satt på kartet.

ETF – European Transport Workers Federation

ETF er en paneuropeisk fagforening som omfatter transportforeninger fra EU, EØS og landene i Sentral- og Øst-Europa.

Parats Marit Lindén er kvinnerepresentant på vegne av luftfart i hele Europa i styret i ETF sivilflyseksjon. Gjennom vervet kan Parat delta aktivt og bidra til positiv påvirkning som deltaker og sosial partner i EUs trepartssamarbeid.

Parat-leder Vegard Einan har deltatt på møter i den sektorielle sosiale dialogen mellom EU-kommisjonen DGMOVE, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner i EU.

– I tillegg har jeg ved flere anledninger deltatt for ETF i samarbeidskomiteen mellom USA og EU, opplyser han.

NTF – Nordisk transportarbeider føderasjon

Her er Parat aktiv i NTFs luftfartsseksjon gjennom informasjon og koordinering med kollegaer i Norden.

EASA - European Aviation Safety Agency

EASA er en EU-tilknyttet organisasjon for sivil flysikkerhet. Formålet er å sikre et mest mulig ensartet flysikkerhetsnivå og like konkurransevilkår i Europa.

Anneli Nyberg representerer ETF i Human Factor Advisory Group, og Oddbjørn Holsether fra Norwegian representerer ETF i EASA Derogation Committee. Her behandles søknader fra flyselskap om avvik fra europeiske arbeidstidsbestemmelser.

ICAO - International Civil Aviation Organisation

ICAO er en internasjonal luftfartsorganisasjon som arbeider under FN for en trygg utvikling av internasjonal luftfart med like muligheter for alle medlemsland.

Vegard Einan er medlem i ITFs ICAO Committee og deltar fast i ICAO ATRP Air transport regulation panel, som arbeider med multilaterale luftfartsavtaler.

ECA - European Cockpit Association

ECA har over 38 000 europeiske piloter som medlemmer, og er et organ som representerer europeiske piloter på EU-nivå.

Parat er ikke medlem i ECA.

Redningsmenn i hardt vær

Når en blir kastet rundt i 10– 15 meter høye bølger i Nordishavet, går det kanskje en tanke gjennom hodet om yrkesvalget. Men Kim Erlandsen fra Elverum er sjelden i tvil om at han har en spennende jobb som redningsmann.

Av: Magne S. Otterdal

Det stormet også over forhandlingsbordet da oppgjøret mellom Parats redningsmenn og helikopterselskapet Bristow

Norway endte i mekling. Meklingen førte heller ikke frem, og den første redningsmannen ble tatt ut i streik 28. februar.

Streik ga resultat

Etter fire lange mars-uker i streik ble det gjort nye forsøk hos Riksmekleren, og snart kunne hovedtillitsvalgt Kim

*Øvelse, øvelse, øvelse. Det er stor del av jobben til en redningsmann.
Foto: Kim Erlandsen.*

Erlandsen og Parats forhandler Lars Petter Larsen fortelle om resultatet: en tariffavtale for redningsmennene i Bristow, en tariffavtale med ordninger som er på linje med redningsmenn i andre selskaper med SAR-operasjoner (search and rescue).

Redningsmennene er besetningsmedlemmer på redningshelikopter og har ansvaret for det redningstekniske arbeidet. I en akutsituasjon er det disse som evakuerer pasienter ved heisoperasjoner fra båter, eller fra sjøen, under krevende forhold. I tillegg assisterer de sykepleiere og annet helsepersonell. Bristow Norway har ansvaret for SAR-operasjoner i Hammerfest, Vardø og på Ekofisk.

Storm hos eieren

Samtidig som den lille gruppen norske redningsmenn fikk på plass sin tariffavtale, har eieren av Bristow Norway, det amerikanske børsnoterte Bristow-konsernet, slitt med å få endene til å møtes. Eierselskapet i Houston iverksatte i mai en refinansiering, og søkte beskyttelse overfor kreditorer under den amerikanske konkurslovgivningens Chapter 11.

Det betyr at en refinansieringspakke tilsvarende halvannen milliard kroner kan gjennomføres innenfor en bestemt tidsramme og juridisk prosess, uten at kreditorer kan slå virksomheten konkurs. Den norske aktiviteten er ikke omfattet av refinansieringen og prosessen i USA. Konsernet har globalt over 4000 ansatte, som betjener over 300 helikoptre, og har en samlet årlig omsetning på 13 milliarder kroner (2018-tall).

I Norge har Bristow rundt 430 ansatte og omsetningen var i regnskapsåret 2018 på i overkant av to milliarder kroner, med et minusresultat på i underkant av 50 millioner.

«Tilfredsstillende»

I Bristow-konsernets amerikanske årsrapport omtales fremforhandlede avtaler for 190 piloter i Parat Luftfart og Norsk Flygerforbund, samt tilsvarende for 130 flyteknikere i Norske Helikopteransattes

Hovedtillitsvalgt Kim Erlandsen i sitt rette element som redningsmann, med arbeidsplassen – Bristows redningshelikopter – i bakgrunnen. Foto: Kim Erlandsen.

Forbund. Nå blir de 10 Parat-organiserte redningsmennene også med på denne listen.

Dette skriver den amerikanske konsernledelsen i årsrapporten for 2018 om avtaler med ulike arbeidstakergrupper i Bristow: *«Mange av våre ansatte er representert under kollektivt forhandlede avtaler. Tidvis vurderer visse grupper av våre ansatte som ikke er omfattet av kollektive avtaler å inngå slike avtaler. Vi tror at vårt forhold til våre ansatte generelt er tilfredsstillende.»*

Hovedtillitsvalgt Kim Erlandsen er fornøyd med den treårige avtalen som kom på plass etter den fire uker lange streiken ved basene i Hammerfest og Vardø. – Det er blitt mye likt som avtalene redningsmenn i andre firmaer har, sier Erlandsen til Parat Luftfart. Han er nå opptatt av å se fremover og utvikle et godt forhold til ledelsen i Bristow.

Den nye tariffavtalen er i henhold til nasjonal standard for redningsmenn, den gir forutsigbarhet for turnusordning og eventuelle endringer av tjenestesteder samt at forsikrings- og pensjonsvilkår ikke kan endres i avtaleperioden.

Vidt forskjellige verdener

– Det er jo to vidt forskjellige verdener, sier Erlandsen om kontrasten mellom

Elverum «i de dype skoger» og redningsmannsjobben i Hammerfest, der det handler om åpent og ofte opprørt hav. Han begynte i Forsvaret i 2010 med tjeneste i Kystvakta, og startet i Bristow for seks år siden. Det ble Parat-medlemskap i 2017.

Redningsmannsjobben er turnusarbeid. Det er 14 dager på jobb ved basen i Hammerfest og fire uker fri hjemme i Elverum. Det samme gjelder kollegene som bemanner basene på Ekofisk og i Vardø.

– Jeg synes dette fungerer relativt bra, sier Erlandsen. Han vet at han skal jobbe neste jul, og da kan han legge opp til det med familien. En del av friukene går også med til kurs og oppdatering i faget.

Erlandsen har rundet 39 år, og håper å holde formen og helsen som kreves i yrket frem til pensjonsalderen som er 58 år.

Det store redningsdramaet

Den tøffeste opplevelsen i Erlandsens jobbminne var redningsaksjonen da linebåten «Kamaro» måtte evakueres 30 nautiske mil utenfor Sørøya. Det var full storm, og mannskapet på 14 måtte i sjøen. Erlandsen var om bord i et kystvakthelikopter som ble brukt i evakueringen av mannskap fra sjøen etter et mislykket forsøk på å slepe fiskebåten i havn.

Redningsmannen måtte selv i sjøen for å plukke opp mannskap som ble heist fra sjøen om bord i helikopter.

– Det går noen tanker gjennom hodet om yrkesvalget i en slik situasjon. Men det gir en god følelse å ha bidratt til å hjelpe, sier Erlandsen.

Parat-leder Vegard Einan snakket varmt om redningsmennene på Paratkonferansen 2019, da den månedslange streiken var inne i sine siste timer:

«Når ulykken inntreffer og alle løper bort fra det som har skjedd – da lar redningsmennene seg heise ned fra et helikopter, i en tynn wire – for å nå frem til ulykken.» ■

Pilot og graviditet

Graviditet er en normal fysiologisk tilstand, som for de fleste fagdisipliner i arbeidslivet betyr at den gravide kan jobbe tett opp til fødselen. Kvinnelige piloter og kabinpersonell i lykkelige omstendigheter kan imidlertid møte utfordringer ved utøvelse av sitt yrke.

Av Magne S. Otterdal

Overlege og professor Anthony Sverre Wagstaff ved Flymedisinsk institutt sier en gravid pilot eller kabinansatt kan få utfordringer i jobben, men at dette varierer fra person til person.

– Når blir gravide piloter og kabinansatte satt på bakken?

– Etter uke 26 i graviditeten kan en ikke utføre flygende tjeneste. Det er Luftfartstilsynets regelverk, sier Wagstaff.

– Hvorfor er det spesielle regler for gravide?

– Graviditet er en normaltilstand, så er det et viktig bakteppe. At en ikke kan fly i de siste ukene betyr ikke at en er syk, sykmeldinger handler mer om funksjon og risiko enn om sykdom, det gjelder også her. Risikoen for at noe kan skje øker mot slutten av svangerskapet, og ulike plager kan være fremtredende hos noen. For kabinansatte kan nedsatt bevegelighet være en viktig faktor. Det er viktig å huske

at kabinansatte ikke er på jobb først og fremst for å servere passasjerene. De er der først og fremst i tilfelle det oppstår situasjoner om bord og for å håndtere nødsituasjoner, sier Wagstaff.

– Hvordan følges gravide piloter og kabinansatte opp?

– I kommersiell luftfart praktiseres krav om at gravide piloter ikke skal fly alene, altså en av to piloter. Alle flybesetningsmedlemmer har en flylege, og oppfølgingen bør være tettere ved graviditet, i tillegg til ordinær oppfølging av jordmor eller allmennlege. Det gjelder å legge litt ekstra til rette for de gravide yrkesutøverne i luften, sier Wagstaff.

– Hvilke utfordringer er fremtredende?

– Det kan være individuelle utfordringer, men som regel er det plager med hevelse i bena, forandring i blodtrykket og generelle utfordringer i graviditeten som bevegelighet og smerter, sier Wagstaff.

– Reglene er konsentrert om de siste ukene, men hva med den første delen av svangerskapet?

– Det kan være utfordringer med den delen av svangerskapet, eksempelvis med kvalme. Gravide passasjerer, som er stillesittende over lange strekninger, kan bli plaget av hevelse i bena og noe økt risiko for blodpropp også, sier Wagstaff.

– Hvilke utfordringer er det for barnet?

– Effekt på barnet av flyging kunne man tenkt handlet om oksygentilførsel på grunn av redusert trykk. Vanlig kabinhøyde ligger på nivå med Galdhøpiggen, som normalt fører til noe redusert oksygennivå i blodet. Men fosteret har innrettet seg slik at fosterets hemoglobin tar opp oksygen lettere enn moren. Belastningen for fosteret er liten, sier Wagstaff. ■

Utmattelse på jobb

Europeiske piloter og kabinansatte opplever uvanlig høy grad av utmattelse (fatigue) på jobb, viser en ny studie. Dette på tross av arbeidstidsbestemmelsene innført av European Union Aviation Safety Agency (EASA), som er ment å begrense utmattelse.

Av: Stian Holmlimo Kvam

Studien «Effectiveness of Flight Time Limitations», gjort på oppdrag fra EU-kommisjonen og European Union Aviation Safety Agency (EASA), er basert på reelle flyoperasjoner av 24 flyselskaper. Resultatene viser flere svakheter i arbeidstidsbestemmelsene (flight time limitations, FTL) som tidligere har blitt innført av EASA. Studien har kartlagt hovedårsakene til utmattelse, med et mål om å effektivisere dagens arbeidstidsbestemmelser.

Blant annet gir lange vakter på ulike tid av døgnet, flyvning mellom tidssoner og såkalte forstyrrende skift (skift med start eller slutt på en tid man normalt sover), høyere grad av utmattelse blant luftfartsansatte.

Forstyrret nattesøvn

Resultatene viste at både lange og korte nattskift førte til større sjanse for utmattelse. Piloter som flyr lange distanser, er spesielt utsatte, ettersom distansene ofte blir flydd om natten. Pilotene må i tillegg takle utfordringene som kommer med varierende tidssoner og akklimatisering. Det fremkom i studien at kontrollert hvile er brukt i stor grad blant langdistansepiloter, mest sannsynlig grunnet høy grad av utmattelse på jobb.

Studien «Effectiveness of Flight Time Limitations» bekrefter tidligere mistanker om at det generelt er stor grad av utmattelse blant luftfartsansatte.

EASAs studie viser også at såkalte forstyrrende skift, altså skift med start eller slutt på en tid man normalt sover, øker utmattelsen. Disse skiftene starter enten veldig tidlig om morgenen eller slutter sent på kvelden. Flere påfølgende jobbdager med slike tidlige innsjekker eller senere utsjekker er hovedårsaken til økt utmattelse blant kortdistansepiloter. Studien bekrefter at slike skift er noe som forstyrrer kroppens biologiske klokke i høy grad.

Bekrefter mistanken

Resultatene bekrefter tidligere mistanker om at det generelt er stor grad av utmattelse blant luftfartsansatte. Dermed trengs det en større endring av dagens arbeidstidsbestemmelser for å nå målene om en sikker luftfartsbransje.

EASAs anbefalinger var videre undersøkelser av de mest fremtredende årsakene til utmattelse. Forskerne mener det er viktig å se på hvordan man kan endre arbeidstidsbestemmelsene, samt oppretter dialog rundt temaet med alle aktuelle aktører. Dette vil inkludere et samarbeid mellom

myndigheter, tilsyn, produsenter og flyselskap. Spesielt viktig er det at flyselskapene tar hensyn til dette i sitt såkalte Fatigue Risk Management System (FRMS).

Forskerne foreslår en innføring av maks to til tre dager med forstyrrende skift, og strengere restriksjoner for hvor lenge man kan fly om natten uten å sette inn ekstra bemanning på flyvningen. I tillegg anbefales det at europeiske lovgivere tar tak i problemstillingen og stramme inn arbeidstidsbestemmelsene.

Rapporter fra ansatte

For alle luftfartsansatte er det viktig å skrive utmattelsesrapporter, påpeker studien. For noen kan dette virke meningsløst, da man kan oppleve at det ikke skjer umiddelbare endringer eller forbedringer. Mangelen på dette kan igjen føre til at mange unngår å skrive rapporter. For at arbeidstidsbestemmelser skal bli endret trengs det statistikk, og rapporten fremhever derfor viktigheten av at ansatte skriver utmattelsesrapporter og leverer disse inn til sitt respektive flyselskap. ■

Frykter forskyving fra kommunalt ansatte til statlige

NAVs organisasjonsform, med delt ansvar mellom stat og kommune, gjør omstillingsprosesser ved NAV-kontor særlig krevende. I Larvik har det vært unntakstilstand siden nyttår.

Av: Aslaug Olette Klausen

NAV (Ny arbeids- og velferdsforvaltning) ble opprettet i juli 2006. Etaten, som har ansvar for organisering og finansieringen av trygdeordningene, arbeidsmarkedstiltak og sosialhjelp er underlagt Arbeids- og sosialdepartementet.

Partnerskapsmodell

NAV-kontoret er en felles førstelinjetjeneste for alle ytelser til brukerne. Dette betyr igjen at alle kontorene har to eiere i en såkalt partnerskapsmodell: stat og kommune. Kommunen har ansvar for de sosiale ytelsene ved kontorene, mens staten har ansvar for arbeids- og velferdstjenester.

Organiseringen ved kontorene gjøres dels lokalt og dels overordnet. Kommunene kan selv bestemme, i samråd med Arbeids og velferdsetaten, hvilke av de kommunale tjenestene som skal inngå i NAV-kontoret utover det lovpålagte minimumet av tjenester. Arbeids- og velferdsetaten har i tillegg til å ha en rådgiverfunksjon for kommunene, ansvar for den statlige styringen av kontorene. Etaten er direkte underlagt Arbeids- og sosialdepartementet.

Ulike vilkår

Denne fordelingen innebærer at de ansatte ved kontorene både har ulike arbeidsvilkår og ulike ansattforhold. De ansatte må forholde seg til hovedavtalene som gjelder

for deres arbeidsgiver, altså de kommunale følger HA KS og de statsansatte følger HA i staten. Det øverste ansvaret for de kommunalt ansatte er rådmannen i de respektive kommunene.

I praksis betyr dette at alle statlig ansatte har samme vilkår uavhengig av hvor i landet de er ansatt, mens de kommunalt ansatte følger kommunens avtaleverk HA i KS, samt særavtaler, som kan variere fra kommune til kommune.

Hovedtillitsvalgt i Parat NAV, Agathe Osland Hellesen, mener dette kan by på utfordringer for forholdene på arbeidsplassen.

Agathe Osland Hellesen. Foto: Trygve Bergslund.

– Det vi har jobbet for, og det som har skjedd i en del kommuner, er at kontorledelsen har tatt ansvar, og de ansatte har fått en avtale som er lik for alle. Man har skummet fløten av det beste i begge avtaleverkene. Dette kan gjøres ved å inngå avtaler med kommunen der det understrekes at de ansatte jobber på samme sted, selv om de har ulike arbeidsgivere, sier Hellesen.

Etter hennes og Parats syn er det åpenbart at ansatte som har like arbeidsoppgaver også skal ha like rettigheter. Men dette er imidlertid ikke tilfelle over alt.

Fare for forskyving

En annen mulig utfordring ved denne modellen er hvordan partnerne løser situasjoner som kan oppstå når budsjettet kuttes

hos en av partene, det være seg i statlige overføringer eller på kommunal side.

Hellesen fra Parat NAV mener det er en åpenbar fare for at man skyver på arbeidsoppgaver fra kommunalt til statlige ansatte dersom det kommer kutt i kommunebudsjettet.

– Staten kan dermed bli sittende og finansiere stillinger som utfører kommunale oppgaver, for eksempel slik tilfellet er med kuttene til flyktningarbeid i Larvik, påpeker hun.

Hellesen kjenner ikke til konkrete tilfeller der det har vært permanente forskyvinger av arbeidsoppgaver ved NAV-kontor.

Derimot har det være flere tilfeller der arbeidsoppgavene midlertidig har blitt overført i omstillingsfaser eller overganger.

– Partnerskapet skal ha en åpen prosess med de tillitsvalgte, og det skal være en

helt klar fordeling. Partene i NAV er selv ansvarlig for finansiering av egne tjenester lagt til NAV-kontoret – dette må det være helt klare linjer på. Tjenestene lagt til NAV-kontoret må dimensjoneres til budsjettmidlene som legges inn i driften, sier hun.

Forventning om dialog

Det er ifølge Hellesen en klar forventning om gode og åpne dialoger mellom partene i partnerskapet og dialog med tillitsvalgte når budsjett-kutt og liknende situasjoner oppstår. – Men dersom det forventes at deler eller hele den kommunale oppgaveporteføljen fortsatt skal løses ved kontorene, hvem skal gjøre dem om de kommunalt ansatte er sagt opp? spør hun retorisk.

– *Partnerskapsmodellen gir altså ulike arbeidsvilkår til statlig og kommunalt ansatte. Hvordan løses dette konkret ved kontorene under slike omstillinger?*

– Normalt sett vil partnerskapsavtalen være klar på hvilken part som skal løse oppgavene. Dette betyr ikke at vi ikke skal jobbe på hverandres fagfelt. Tvert imot! påpeker Hellesen.

Hellesen fremhever at Parat NAV har vært særlig opptatt av at alle ansatte må kunne jobbe på tvers av tjenestene for å kunne gi brukerne en sømløs tjeneste.

– Når omstillinger står for døren og presset på de ansatte øker, kommer også forskjeller i arbeidsvilkår mer opp i dagen og lager ekstra utfordringer. Når omstilling er et faktum har vi behov for å bruke energien på de rette tingene. Derfor er det særdeles viktig å finne gode løsninger for de ansatte i «fredstid», slik at vi sammen kan komme gjennom utfordringer og krevende perioder, sier hun.

Felles oppgaver

Det er ifølge Hellesen derfor ikke slik at de ansatte ved kontorene kun jobber enten

med statlige eller kommunale oppgaver. – Snarere er det slik at kontoret har estimert kostnadene for de ulike tjenestene og fordeler disse på de ansatte utfra budsjett. Dette kan føre til at en statlig ansatt kan bruke halve arbeidstiden på å behandle søknader om økonomisk sosialhjelp og resten på individuell oppfølging av brukerne. En kommunalt ansatt vil gjøre det samme, påpeker hun.

Hellesen mener denne ordningen totalt sett fører til at NAV kan tilby en hensiktsmessig og mest mulig sømløs tjeneste for brukere. – Det du ikke kan gjøre er imidlertid å kutte ti kommunale stillinger og si at vi likevel skal levere de

samme tjenestene. Da blir for eksempel de statlige ansatte sittende igjen og skal gjøre jobben. Det aksepterer vi ikke som fagforening, og sannsynligvis gjør heller ikke en fylkesdirektør det, sier hun.

Varslede nedskjæringer

En situasjon som likner det overnevnte scenarioet har allerede skjedd i Larvik. Tidligere i år ble det kjent at flere av de kommunalt ansatte ved kontoret ble nedbemannet, og oppsigelsene ble sendt ut på svært kort varsel. Flere av dem som fikk nedbemanningsvarsel, var nytilsatte i midlertidige stillinger.

Nedskjæringene kom etter et varslet kutt i kommunens budsjett på 12,5 millioner. Kuttene kommer som følge av redusert antall asylanter i Norge, og derav lavere behov for midler til blant annet mottaksarbeid.

Årsaken til at Hellesen mener det er viktig å løfte den lokale saken, handler nettopp om at det er varslet lavere overføringer på dette feltet over hele landet. Og det er en mulighet for at

andre NAV-kontor kan møte noen av de samme utfordringene.

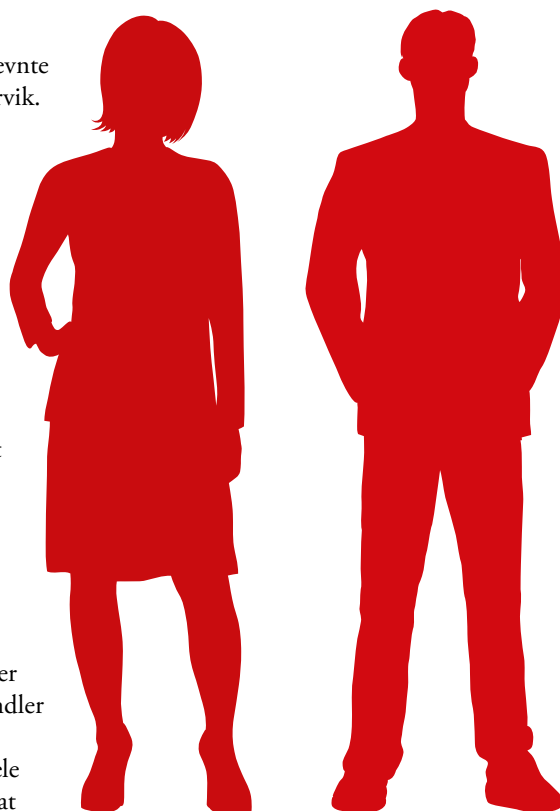
Krevende arbeidssituasjon

Parat NAVs hovedtillitsvalgt i Larvik, Cecilie Holt skriver i en epost til Parat-bladet at situasjonen på hennes arbeidsplass er så krevende at hun ikke vil uttale seg på nåværende tidspunkt. Dette også etter at det har blitt kjent at flertallet av dem som ble rammet av oppsigelsene, skal ha blitt tilbudt annet arbeid i kommunen. Saken er, som nevnt av Hellesen, imidlertid ikke ferdig avklart.

– *Ville dette kunne skjedd dersom de overtallige hadde vært ansatte i staten?*

– Nei. Det tror jeg ganske sikkert ikke. Det går jo også an å snu dette. Lederen ved NAV-kontoret har også ansvar for den statlige delen av budsjettet. Hva som gjør at man har klart å holde rede på den statlige delen av kontoret, men ikke den kommunale, det vet ikke jeg, sier Hellesen.

Hun vedgår at det er bedre styring og gode rutiner på den statlige delen av NAVs budsjetter.

Fare for at det skyves arbeidsoppgaver fra kommunalt til statlige ansatte når kommunene selv kan bestemme hvilke kommunale tjenester som skal inngå i NAV-kontoret, utover det som er lovpålagt.

– Den statlige siden får tildelt et budsjett av regjeringen hvert år. Når tildeling er gjort behandles dette på sentralt nivå, med en videre fordelingsrutine alle parter følger. Rekken er ut til direktoratet, så fylkesledd, og så ut på kontornivå. Vi delegerer myndighet ut på en trygg og god måte. Men hvordan de har håndtert dette i Larvik har jeg ikke detaljer på, bortsett fra at de åpenbart ikke har vært en åpen og god nok prosess med tillitsvalgte. Parat NAV var allerede januar 2018 ute og etterlyste informasjon om hvordan denne nedskjæringen skulle håndteres, forteller Hellsen.

Skal evaluere prosessen

Terje Tønnesen, som er fylkesdirektør for

NAV i Vestfold og Telemark, kan bekrefte til Parat-bladet at Larvik-kontoret ikke er det eneste kontoret som har blitt rammet av endrede statlige overføringer til kommunalt arbeid med asylsøkere og flyktninger.

Situasjonen i Larvik skiller seg ifølge Tønnesen imidlertid ut gjennom hvor fort omstillingen skulle skje i starten av året.

– Sannsynligvis kunne prosessen vært bedre gjennomført. Det har alle i partssamarbeidet blitt enige om, sier han.

Tønnesen har selv ikke direkte ansvar for kontordriften, utover direkte personalansvar når det kommer til ledelsen, samt overordnet for alle de statlige ansatte.

– Men man kan ikke bare sitte å se på når noe som dette skjer. Det påvirker jo også de statlig ansatte ved kontoret. Og jeg har et ansvar for at retten til medbestemmelse oppfylles på en ordentlig måte, sier han.

Tønnesen har derfor hatt flere separate møter både med kommunen, NAV-kontoret og representanter for fagforeningene. Han har også tatt initiativ til et heldags evalueringsmøte i midten av juni der målet er å få alle fakta på bordet, og gjennom dette helst få bedret kommunikasjonen og økt tilliten mellom partene.

– Gjør selve organisasjonsformen i NAV slike omstillinger særlig krevende?

– Det gjør for så vidt det. Det er krevende når det er to parter. Det gjør det spesielt viktig at man er enige om hva som er fakta og hvordan prosessen skal gjennomføres. Hvis man ikke er det blir det jo ekstra krevende, avslutter fylkesdirektøren. ■

”Sannsynligvis kunne prosessen vært bedre gjennomført. Det har alle i partssamarbeidet blitt enige om.

Terje Tønnesen, fylkesdirektør for NAV i Vestfold og Telemark

Anders Bjartnes.
Foto: Trygve Bergsland.

Norsk klimastiftelse på besøk hos Parat

Anders Bjartnes fra Norsk Klimastiftelse har holdt et innlegg for Parats hovedstyre. Diskusjonen dreide seg om klimaforandringenes risikoer og hvordan Parat kan fremme et bærekraftig standpunkt.

Bjartnes er daglig leder og ansvarlig redaktør for publikasjonene til Norsk klimastiftelse, og han har stått i bresjen for det grønne skiftet. I sitt innlegg gikk han gjennom klima som økonomisk risiko, og hvordan man i tiden fremover bør bygge sterkere broer mellom næringsliv, media, politikk og akademia når det gjelder klimaspørsmålet.

Bjartnes nevnte også omdømmerisikoen for virksomheter. Det har de siste fem årene skjedd forandringer i samfunnets

normer rundt reise- og matvaner. Blant annet har lange flyreiser blitt mer og mer uglesett.

Disse forandringene i normer kommer mest sannsynlig til å fortsette å utvikle seg i årene som kommer. En viktig oppgave for Parat vil derfor være å øke arbeidsgiveres oppmerksomhet om risikoene ved klimaforandringene, og dermed bidra i en positiv retning både for klimaet og medlemmer som er ansatt i relevante industrier.

Kilde: Parat24

Norges Politi- lederlag har ny kvinnelig leder

Marit Ellingsen ble i mai valgt inn som den første kvinnelige lederen for Norges Politilederlag i Parat. Dette ble bestemt under forbundets representantskapsmøte. Ellingsen sier hun gleder seg til å ta fatt på nye oppgaver.

– Det er med en viss ærefrykt jeg går inn i rollen som forbundsleder, ikke minst fordi jeg opplever at min forgjenger, Geir Krogh, har gjort en fremragende jobb – så listen ligger høyt, sier hun.

Marit Ellingsen.
Foto: Trygve Bergsland.

Internasjonalt møte for Norwegian-tillitsvalgte

Tillitsvalgte fra hele Europa og USA møttes i vår hos Parat for å drøfte felles utfordringer for selskapet og de ansatte.

François Ballesterio. Foto: Trygve Bergsland.

Etter initiativ fra Parat var tillitsvalgte fra hele Norwegian-konsernet i Europa og USA samlet på Parats kontorer i Oslo for å drøfte utfordringene selskapet står overfor.

Leder i Parat, Vegard Einan, sier det er viktig å snakke sammen på tvers av landegrensene.

– Når Parat, sammen med ETF (European Transport Workers Federation, red. anm.), har tatt initiativet til dette møtet er det selvsagt fordi vi ser at selskapet står i en krevende situasjon. For oss er det da viktig å kunne drøfte hvordan de ansattes repre-

sentanter kan møte dette, og bidra i det arbeidet som ligger foran oss, sier han.

Einan sier at Parat også har invitert ledelsen i Norwegian til å delta på møtet. – Vi ønsker å bidra til en god dialog mellom ledelsen i selskapet, og de ansattes representanter. Dette vil også gi selskapet en mulighet til å snakke direkte med representanter for alle fagforeningene i ETF-systemet i Norwegian, i det som åpenbart er utfordrende tider både for luftfartsbransjen – og Norwegian, sier han.

Kilde: Parat24

Støtter politisk streik for klima

Denne våren har skoleelever over hele landet gjentatte ganger streiket i protest mot politikernes manglende tiltak i møte med klimatrusselen. Paratleder oppfordrer elevene til å organisere seg og søke politisk innflytelse.

Inspirert av den svenske klimaaktivisten Greta Thunbergs «skolestreik for klimaet» har norske elever gått ut i politisk streik en rekke steder i landet. Over 40 000 ungdommer deltok landet over, og elevaksjonen har spredd seg til flere steder i Europa.

Leder i Parat, Vegard Einan, sier han er imponert over engasjementet og at det gjør inntrykk når tusenvis av barn og unge på denne måten står opp og sier fra.

– Streik er et virkemiddel vi i fagbevegelsen er godt kjent med. Historisk har dette vært arbeidsfolkets mulighet til å stå sammen mot overmakta. Å se skoleelever over hele Europa ta i bruk dette virkemiddelet, det gjør inntrykk, sier han.

Einan sier Parat er enig i at menneskeskapte klimaendringer er en av vår tids største utfordringer, og at Norge trenger et taktskifte i klimapolitikken.

– For oss i Parat har det vært viktig å bygge vår politikk på forvalteransvaret og føre-var-prinsippet. Den kloden vi skal overlate til våre barn, skal være i minst like god stand som da vi overtok den fra våre forfedre, sier Einan.

Einan har også en beskjed til de streikende ungdommene.

– Det engasjementet dere legger for dagen gjør inntrykk, og det imponerer meg. Jeg vil samtidig minne om at skal man lykkes

med å påvirke beslutningstakere må man stå sammen også over tid. Jeg vil derfor oppfordre til at dere organiserer dere, finn en organisasjon dere støtter – og bli medlem. Da bidrar dere ikke bare til en markering, men til et engasjement som strekker seg videre, og kan skape varig endring, sier han.

Kilde: Parat24

Vegard Einan.
Foto: Trygve Bergsland.

Ny leder for tannhelsesekretærene

Anne-Gro Årmo er valgt til ny leder i Tannhelsesekretærenes Forbund i Parat. Hun tar over stafettpinnen etter Gerd Bang Johansen. Wenche Husby er valgt til ny nestleder.

– Etter tolv år som nestleder i Tannhelsesekretærenes Forbund ser jeg det både som en plikt og en stor glede å få lov til å videreføre arbeidet i denne organisasjonen, sier Årmo.

Anne-Gro Årmo. Foto: Trygve Bergsland.

Johan Hovde. Foto: Vette Daler

Johan Hovde gjenvalgt som leder for Parat Forsvar

Det ble klart på Parat Forsvar-kongressen i mai at Johan Hovde er gjenvalgt som leder i Parat Forsvar, og Eivind Olsen er gjenvalgt som nestleder. Hovde sier han er glad for gjenvalget, og takker for tilliten.

– Jeg er klar for tre nye år som forbundsleder og ser frem til å fortsette utviklingen av organisasjonslivet sammen med nytt styre og nestleder Eivind Olsen, sier han.

Parat NAV-leder gjenvalgt

Parat NAV avholdt i mai sitt landsmøte, der valg av nytt styre og ledere stod på programmet. Agathe Osland Hellesten ble gjenvalgt som leder i Parat NAV, og Paal Herman Seivaag ble enstemmig valgt til nestleder.

– Både Paal og jeg takker for tilliten landsmøtet har gitt oss

som ledere de neste tre årene, sier Hellesten.

Agathe Osland Hellesten.
Foto: Trygve Bergsland

Petter «uteligger» Nyquist er =Kaffe-støttespiller. Foto: NTB/Scanpix.

Solidaritetsstøtte til veteraner og kaffebar

Hovedstyret i Parat tildelte årets solidaritetsmidler i tråd med landsmøtets politiske føringer og retningslinjer for tildeling av støtte. Pengestøtten deles i år likt mellom organisasjonen «Veteran møter veteran» og en helt spesiell kaffebar, =Kaffe.

Formålet med Parats støtte til solidaritetsarbeid er å yte direkte bidrag til humanitære og faglige organisasjoner, samt til organisasjoner som kjemper for faglig demokrati og menneskerettigheter.

Hovedstyret i Parat har for 2019 valgt å dele beløpet som gis i solidaritetsstøtte likt mellom organisasjonene «Veteran møter veteran» og kaffebaren =Kaffe.

Leder i Parat, Vegard Einan, sier det er viktig for hovedstyret å koble solidaritetsarbeidet mot arbeidslivet, og de som sliter med å holde følge, eller har falt utenfor.

– Når hovedstyret nå har valgt å dele årets tildeling likt mellom organisasjonen Veteran møter Veteran, og prosjektet =Kaffe drevet av =Oslo, er det en honnør til det viktige arbeidet begge disse aktørene gjør for å motvirke utenforskap og skape arenaer for inkludering og tilhørighet, sier han.

Einan sier han samtidig vil oppfordre alle medlemmer i Parat til å støtte opp om denne type lokale tiltak.

– For =Kaffe var det et viktig argument for hovedstyret at dette er en helt spesiell kaffebar som gir folk fra gatemiljøet mulighet til lønnet arbeid, jobbtrening, kompetanse og mestring, sier han.

Einan sier at når det gjelder organisasjonen «Veteran møter veteran», er dette en naturlig oppfølging av landsmøtets resolusjon om å anerkjenne norske veteraners erfaring og kompetanse.

– For oss har det vært en vekker å få Parat forsvar inn som en ny underorganisasjon, og bli minnet om den kunnskap og kompetanse denne gruppen sitter på. Nettopp derfor er det også godt å nå kunne støtte veterangruppen gjennom årets solidaritetsmidler, sier han.

Kilde: Parat24

Optimisme etter møte med regjeringen

Det ble opplevd som en seier for Parat og Virke da forbundene møtte representanter fra regjeringen for å drøfte organisasjonenes innspill til regjeringens videre arbeid med arbeidsdelingen mellom NAV og tiltaksbransjen.

Det var høsten 2018 lederen for Parat i Podium tok opp problemstillingen knyttet den manglende forutsigbarheten NAVs tiltaksarrangører har opplevd. Dagens rammevilkår for bransjen skaper utfordringer for en bærekraftig utvikling, forsvarlig økonomisk drift og en god personalpolitikk, har vært budskapet fra Parat og Virke.

Tidligere i vår ble det første møtet mellom Parat, Virke og representanter for regjeringen avholdt for å drøfte innspillene organisasjonene har fremmet. Ragnar Christiansen, som nå er hovedstyremedlem i Parat, sier initiativet handler om å sikre et best mulig tilbud til brukerne.

– Men, det handler også om en best mulig bruk av offentlige midler og sørge for en best mulig inkludering for de ressursene som brukes, sier han.

Christiansen sier at statssekretæren fra Arbeids og sosialdepartementet hadde stor forståelse for de bekymringer og krav partene la på bordet.

– Jeg tror vårt initiativ etterhvert vil gi resultater, sier han.

Kilde: Parat24

Møte mellom Virke, statssekretær og Parat. Foto: Arve Sigmundstad.

Laveste ledighet på 45 år i Storbritannia

Arbeidsledigheten i Storbritannia har nå falt til sitt laveste nivå på 45 år. Økonomien holder stand, til tross for brexit-usikkerhet.

Ledigheten for årets tre første måneder var på 3,8 prosent, det laveste nivået siden fjerde kvartal 1974, viser tall fra det britiske statistiske sentralbyrået (ONS).

I tremånedersperioden desember-februar var ledigheten på 3,9 prosent, den laveste på 44 år. – Arbeidsmarkedet i Storbritannia har vist seg å være usedvanlig motstandsdyktig overfor Brexit-relatert usikkerhet. Dette er virkelig sterke tall, gitt motvinden som økonomien nå står overfor, sier seniorøkonom Ben Brettell i Hargreaves Lansdown. @NTB

Sikkerhetsavtale for tekstilbransjen i Bangladesh forlenges

Internasjonale klesmerker har fått medhold av høyesterett i Bangladesh for at utenlandske sikkerhetsekspertene fortsatt kan overvåke landets klesfabrikker.

Blant klesmerkene som gikk til retten for å sikre at sikkerhetsavtalen fortsatt skal gjelde, er Hennes & Mauritz, Primark og Tesco. Avtalen har spilt en viktig rolle for bedring av sikkerheten ved Bangladeshs tekstilfabrikker etter katastrofen på Rana Plaza i 2013. 1138 mennesker mistet livet da den åtte etasjer høye fabrikkbygningen raste sammen. @NTB

Flere kvinner i arbeid i Europa

Forskjellen i andelen kvinner og menn som er i arbeid i EU minker viser tall fra Eurostat. I 2015 var rundt 42 prosent av arbeidsstokken kvinner, mens denne andelen har nå steget til rundt 44 prosent. I Baltikum-landene er kvinneandelen opp mot 47 prosent, mens den i Italia og Hellas er nede på nesten 40 prosent. Årsaken til trenden er hovedsakelig et høyere utdanningsnivå blant kvinner, i tillegg til teknologiske framsteg som tidsbesparende husholdningsapparater.

WHO anerkjenner utbrenthet som sykdom

Ekspertene har i årevis diskutert om utbrenthet skulle klassifiseres som en sykdom, noe WHO nå har besluttet å gjøre. WHO definerer utbrenthet som et syndrom som utvikles når kronisk stress på arbeidsplassen ikke blir håndtert på riktig måte.

– Utbrenthet refererer først og fremst til et fenomen knyttet til arbeidslivet, og bør ikke benyttes for å beskrive erfaringer fra andre områder av livet, lyder den nye klassifiseringen.

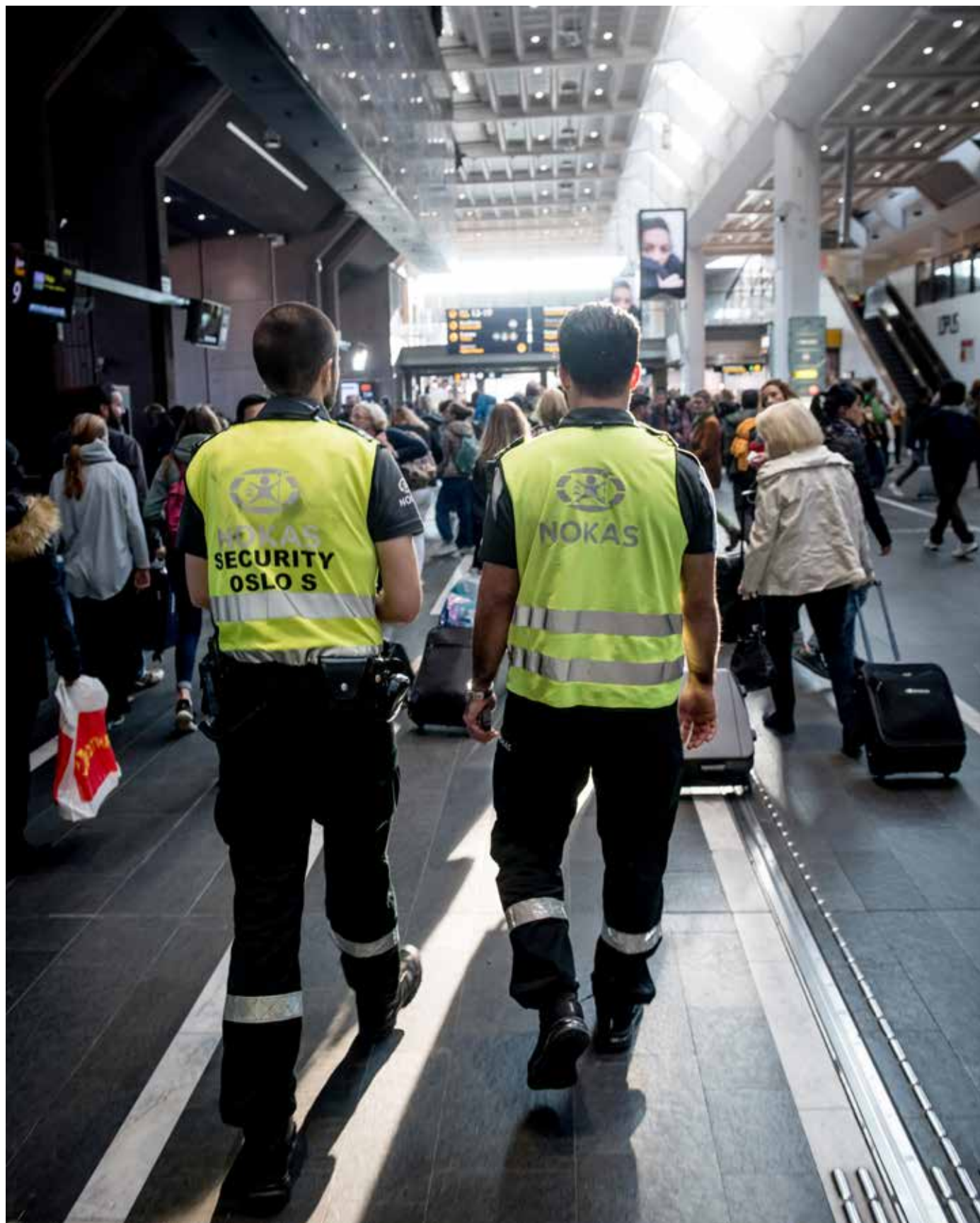
@NTB

172 millioner arbeidsledige i verden

172 millioner mennesker er registrert som arbeidsledige i verden viser en fersk rapport fra FNs arbeidsorganisasjon ILO. Dette utgjør en arbeidsledighet på 5 prosent.

Flertallet av de 3,3 milliarder menneskene som er sysselsatt, mangler ifølge ILO økonomisk sikkerhet. 700 millioner sysselsatte tjener så lite at de lever i fattigdom. – Fraværet av anstendig lønn og arbeidsforhold med svake rettigheter gjør at sysselsetting ikke nødvendigvis bidrar til å løfte folk ut av fattigdom, konstaterer ILO. @NTB

Nestleder i Parat, Unn Kristin Olsen, sier noe må gjøres for å forbedre arbeidshverdagen til vekterne og setter ned en arbeidsgruppe som skal jobbe med problemstillingen. Foto: Gorm K. Gaare.

Arbeidsgruppe skal sikre vektere

Det skal settes ned en arbeidsgruppe for å sikre at Parat-familien jobber effektivt og forent for å hjelpe vektere til en sikrere arbeidshverdag. Vektere må håndtere 200.000 uønskede hendelser årlig og ligger i toppen av stististikken for yrkesskader som følge av voldsutøvelse.

Av: Svein-Thore Gran

Politilerne står mot de vekterorganiserte som ønsker at vekterne får begrenset politimyndighet.

Leder i Norges Politilederlag,

Marit Ellingsen, mener det er utfordrende å skulle stille seg bak et slikt krav.

– Det er vanskelig å støtte et krav om begrenset politimyndighet. Vi må huske på at politifolk har en utdannelse på bachelornivå og et annet samfunnsoppdrag enn vektere og vaktelskaper. Som vekter kan du velge å rygge eller løpe i en tilspisset situasjon, det kan ikke politiet. Vi må derfor ikke vanne ut den autoriteten og legitimiteten som politimyndighet gir, sier Ellingsen.

Omstridt politimyndighet

Begrenset politimyndighet er ikke helt tydelig definert, men det betyr i korthet at personer som har dette, kan gjøre mer for å gripe inn i situasjoner og mot personer enn det vanlige borgere kan. Å gi politimyndighet til andre yrkesgrupper enn politiet er omstridt fordi det kan ses som en privatisering av politiet. Det krever også lovendring dersom nye yrkesgrupper skal gis politimyndighet.

Vekter på Color Lines Kielferger og tillitsvalgt for Parat i NOKAS, Christian Svensen, mener samfunnet må ta inn over seg at vektere er en ressurs som utfører lette politioppgaver uten utvidet rettsvern eller myndighet.

*Leder i Norges
Politilederlag
Marit
Ellingsen.
Foto: Trygve
Bergsland*

– Vi må derfor avklare hva vektere skal brukes til, og hvilke fullmakter og virkemidler de skal ha. Om dette med begrenset politimyndighet er veien å gå vet jeg ikke, men vi ønsker å bruke Parat for å sette spørsmålet om vekteres sikkerhetssituasjon og myndighet høyere på den politiske dagsorden. Vi utfordrer derfor Parat til å ha en mening, sier Svensen.

Må øke kompetansen

Nestleder i Parat, Unn Kristin Olsen, erkjenner at vekternes situasjon er krevende, og at noe må gjøres for å forbedre arbeidshverdagen deres.

– Det er ikke tvil om at det er uholdbart at noen skades på jobb. Men vi trenger mer informasjon og kompetanse på dette området for å beslutte hvilke tiltak og virkemidler som er de riktige for å gi vekterne en tryggere og bedre arbeidshverdag. Derfor vil vi sette ned en arbeidsgruppe som skal bidra til Parats

*Nestleder i
Parat Unn
Kristin Olsen.
Foto: Vette
Daler.*

strategi og standpunkter i denne saken, sier hun.

– *Hva er arbeidsgruppens mandat?*

– Dette er så nytt at mandatet ikke er klart. Men det vi vil oppnå, er både å samle informasjon og komme med konkrete forslag til løsninger. Vi må huske på at vektere jobber i veldig ulike oppdrag og situasjoner. Det vil derfor være nødvendig å se på hvordan andre skandinaviske og nord-europeiske land har løst dette. Skal for eksempel økt myndighet kobles til videreutdanning og kompetansekrav? At alle vektere i alle situasjoner skulle få begrenset politimyndighet tror jeg ikke er realistisk, sier Olsen.

I arbeidsgruppen vil det sitte representanter for vekterne som er organisert i Parat, de to politiforeningene samt en jurist fra forhandlingsavdelingen i Parat. Resultatet av arbeidet skal leveres til generalsekretær Trond Reidar Hole når gruppen er ferdig.

Flere grupper innen Parat er enige om at vektere må få bedre utdanning i fysisk konflikthåndtering, men det er omstridt om vektere bør få begrenset politimyndighet. En arbeidsgruppe skal utarbeide forslag for å bedre vekteres arbeidshverdag. Foto: Gorm K. Gaare

Økt rettsvern viktigst

Svensen ser frem til at gruppen skal begynne sitt arbeid, og mener økt rettsvern må ha høyeste prioritet.

- Det er økt rettsvern som må være prioritet nummer én i arbeidet for å skape en bedre arbeidshverdag for vekterne. Dette er også slått fast i en del dommer at vektere burde hatt et bedre vern. Et annet viktig spørsmål vil være spesialkompetanse, for eksempel i håndtering av konflikter. Dette sammen med hvilken myndighet vekterne faktisk skal ha, og hva vektere skal brukes til, er vesentlig få besvart, og vi utfordrer Parat til å ha en mening om dette, sier han.

Politi-respekt

Det både vektere og politiansatte i Parat ser ut til å være enige om, er at det må bli lettere å anmelde episoder.

- For å anmelde voldsepisoder må vekterne møte opp på politistasjonen. Det burde vært mulig for vektere å anmelde via en webløsning. Slik det er nå, må anmeldelsene som oftest gjøres i fritiden. Selv om arbeidsgiver oppfordrer oss til å anmelde og betaler for tiden vi bruker, er det flere som lar være å anmelde, sa Svensen til Parat24 tidligere i mai.

Han får nå følge av Marit Ellingsen i Politilederslaget når det gjelder viktigheten av å se på rutinene ved anmeldelser.

- Det må være mulig å se på regelverket ved anmeldelser, sier Ellingsen. Hun fremholder at en også bør se på vekternes opplæring.
- All opplæring i konflikthåndtering vil hjelpe, sier hun.

Ta vekterne på alvor

Parat-tillitsvalgt i Securitas, Aleksander Danielsen, er ikke i tvil om hva som må komme ut av Parats og arbeidsgruppens jobb med å forbedre situasjonen for vekterne.

- Politikere og politiet må ta vekterne mer på alvor. Vi må få problemstillinger som er viktige for yrkesgruppen høyere opp i det politiske systemet og på den politiske dagsorden. Denne jobben vil vi gjerne gjøre gjennom Parat, sier han.

Kollega Svensen i Nokas er klar på at vekterne ikke ønsker å gå politiet i næringa, men at myndigheten må stå i stil med arbeidsoppgavene.

- Vektere kan aldri bli et B-politi eller erstatte politiet. Men vi må kunne vise folk bort fra områder som vi skal sikre, som et eksempel, mener han. ■

Bekymringsfull utvikling

Tall fra både NHO Service og Handel og Oslo Legevakt viser at utviklingen i voldshendelser og andre uønskede hendelser er bekymringsfull.

- Det som bekymrer oss, er at trenden går i retning grovere voldshendelser mot vekterne. Vi tror det ville være til stor hjelp med en lovendring som gir vekterne et økt rettsvern, sier bransjedirektør for sikkerhet og beredskap i NHO Service og Handel, Runar Karlsen.

Organisasjonen har utarbeidet statistikk de siste 8–9 årene, og det registreres årlig om lag 200 000 kontaktpunkter mellom vektere og publikum som følge av uønskede handlinger. Dette fører til 300–700 anmeldelser med vektere som den fornærmede part. Mindre enn 25 vektere anmeldes av publikum for vold, og i gjennomsnitt har en vekter i året blitt domfelt for vold i de årene statistikken har blitt utarbeidet.

Statistikk fra Oslo Legevakt i 2012 viser at det er vektere og dørvakter som topper statistikken over yrkesskader som følge av voldsutøvelse. De to yrkesgruppene ligger i toppen sammen med helsepersonell i psykiatri- og rusomsorgen.

Karlsen legger til at NHO tror det er store mørketall fordi mange saker ikke anmeldes, og at tallene nok er enda høyere innen ordensvakt segmentet.

- Det er en nok bekymringsverdig holdning i samfunnet om at vektere må tåle å få seg «en på trynet», og det er i mange tilfeller med på å legge listen høyt for anmeldelser. Samtidig som vektere må være bevisst på å anmelde og rapportere forhold selv også, sier Karlsen.

Parat UNG-styret ønsker velkommen til Hunderfossen i oktober. Foto: Trygve Bergslund.

Høstens vakreste eventyr

Er du under 35 år og medlem i Parat? Vi i Parat UNG er klare for vårt årlige treff og ønsker å ha med deg! I år kan vi tilby tre innholdsrike dager i Hunderfossen fra 16.–18. oktober, med muligheter for både faglig og sosialt påfyll.

Parat UNG fungerer som talerør for alle medlemmer under 35 år, og jobber med utfordringene studenter, lærlinger og unge arbeidstakere møter i dagens arbeidsmarked. Vi sitter i Parats hovedstyre og har en målsetting om å få flere unge til å engasjere seg i fagbevegelsen. Vi vil sette unge arbeidstakeres interesser på dagsordenen.

Inspirerende innhold

Dette er en samling for deg som ønsker å lære mer om Parat og Parat UNG, eller for deg som ønsker å engasjere deg mer i din fagforening. Enten du deltar for å styrke dine fagforeningskunnskaper eller om du deltar for det sosiale, vil dette bli en innholdsrik og spennende samling. På samlingen vil du få mulighet til å bli kjent med oss i styret i Parat UNG og mange andre unge, engasjerte mennesker fra flere sektorer og bransjer.

Du vil også få mulighet til å hilse på våre gode samarbeidspartnere fra Gjensidige som vil holde foredrag om fordelene man får hos dem som medlem av Parat, blant annet gunstige betingelser på lån og rabatt på forsikringer. Gjensidige vil selvfølgelig være tilgjengelige for å svare på dine spørsmål om både lån og forsikring.

Lektor ved Høyskolen i Kristiania, Dag Inge Fjeld, vil holde foredrag med temaet «Stabile mennesker i rivende teknologisk utvikling». Dag Inge har jobbet som analytiker og kommunikasjonsrådgiver, og har i tillegg tidligere blitt kåret til «Årets Foredragsholder» av ANFO. Vi har stor tro på at dette blir et faglig interessant og underholdende seminar.

I tillegg til faglig påfyll er det lagt opp til sosiale aktiviteter i Hunderfossen. Både rebusløp i Hunderfossen og en tur

innom Ivo Caprinos eventyrlige verden står på plakaten, før vi avslutter med felles middag og sosial hygge.

Høres dette ut som noe for deg? Påmeldingen til samlingen er nå åpen. Du kan melde deg på ved å klikke deg inn på kurskalenderen på [Paratkompetanse.com](https://paratkompetanse.com). Parat UNG dekker reisekostnader, kost og losji. Dersom du ikke skulle få permisjon med lønn fra arbeidsgiver dekker vi også tapt arbeidsfortjeneste. Bekreftelse på plass vil bli sendt ut i midten av august sammen med et mer detaljert program for samlingen.

På årets treff skal vi også velge nytt styre. Dersom du, eller noen du kjenner, har det lille ekstra engasjementet til å ta fatt på en spennende og utfordrende oppgave som styremedlem i Parat UNG, ber vi deg ta kontakt med oss på parat.ung@gmail.com.

*Med vennlig hilsen,
Styret i Parat UNG*

Ferietid og ferieloven

Ferie er for de fleste sol, sommer og tid sammen med familie og venner. Valg av tid for avvikling av ferie kan av og til skape noen problemer på arbeidsplassen. Vet du hvilke regler som gjelder dersom du blir syk i ferien, eller hvor mange feriedager du har rett til?

Av: Lene Liknes Hansen og Eva Borhaug

Iet harmonisk arbeidsforhold vil partene som regel bli enige om når ferien skal tas ut og hvor lang ferie man tar om gangen. Det vil også være naturlig for arbeidsgiver å forhøre seg med arbeidstaker når man ønsker å ta ut ferie.

Hvor mange feriedager har du krav på?

Ferieloven legger opp til at arbeidsgiver skal drøfte feriefastsettingen med den enkelte arbeidstaker eller med de tillitsvalgte. Arbeidstaker kan kreve å få underretning om feriefastsettingen tidligst mulig og senest to måneder før ferien starter, såfremt ikke særlige grunner er til hinder for dette. Både underretning senest to måneder før og drøftingsplikten er såkalte ordensregler, noe som betyr at det ikke får noen konsekvenser dersom arbeidsgiver unnlater å følge disse reglene.

Alle, uansett stillingsprosent, har rett på fire uker og én dag ferie (25 virkedager – ferieloven opererer med lørdag som virkedag). I tillegg har de fleste som er omfattet av en tariffavtale rett på fem ukers ferie (30 virkedager). Ved bytte av jobb eller tiltredelse i ny jobb, har man som hovedregel rett til full ferie dersom man starter å jobbe i den nye stillingen senest 30. september i ferieåret. Arbeidstakere som tiltrer etter denne datoen, har kun rett på ferie i seks virkedager. Begge tilfeller forutsetter imidlertid at det kan godtgjøres at full ferie ikke allerede er avviklet hos annen arbeidsgiver tidligere samme år.

Fyller du 60 år i løpet av ferieåret, har du rett på seks virkedager ekstra ferie. Denne ekstraferien kan tas ut akkurat som det passer deg, enten samlet eller med én eller flere dager om gangen. Deles ekstraferien, kan du imidlertid bare kreve å få fri så mange arbeidsdager som du normalt har i løpet av en uke. Du skal gi arbeidsgiver minst to ukers varsel før avvikling av denne ekstraferien.

Vær oppmerksom på at fridager i turnusarbeid eller deltidsarbeid også regnes som feriedager i ferieperioden. Disse dagene går altså til fradrag i ferietiden. Er du usikker på hvor lang ferie du har rett på, kan du sjekke med HR-avdeling en eller personalansvarlig.

Når skal ferien tas ut?

Det er mest vanlig å ta ut størsteparten av ferien i skoleferien. Hovedferieperioden etter ferieloven regnes fra 1. juni til 30. september. I denne perioden har arbeidstaker rett på tre uker sammenhengende ferie. Det er likevel arbeidsgiver som til syvende og sist bestemmer når ferien skal tas ut dersom partene ikke blir enige.

Restferien kan også kreves tatt i sammenhengende arbeidsdager. Arbeidsgiver kan altså få problemer med å dele opp denne ved for eksempel å si at arbeidstaker må ta ut tre feriedager i påskeuken og to dager i romjulen. Har man den femte ferieuken vil dette bli enklere for arbeidsgiver. Her

kan arbeidsgiver kreve at arbeidstaker tar ut restferien samlet i påskeuken og deretter den avtalefestede ferien samlet i for eksempel romjulen.

Dersom ferien er fastsatt og du som arbeidstaker har mottatt informasjon om dette, kan arbeidsgiver som hovedregel kun endre tiden for ferie dersom dette er nødvendig på grunn av uforutsette hendelser som vil skape vesentlige driftsproblemer og det ikke kan skaffes stedfortreder. Endringer skal drøftes, og arbeidstaker kan kreve erstatning for dokumenterte merutgifter dersom avtalt ferie endres. Arbeidstaker plikter i så tilfelle å gi opplysninger om merutgiftene i drøftingene. Dersom man ikke gjør det, får man kun dekket merutgifter i den utstrekning de fremstår som nærliggende følger av omleggingen.

Disse reglene om endring av ferie gjelder likevel ikke dersom ferien endres som følge av ferieavvikling i oppsigelsestid eller ferieavvikling ved sykdom, permisjon, arbeidskamp eller lignende.

Ferieavvikling i oppsigelsestid

Dersom du har sagt opp stillingen din, kan du be om uttak av ferie i oppsigelsestiden. Dette krever enighet fra arbeidsgiver. Arbeidstaker kan kreve tre uker i sammenheng dersom oppsigelsestiden er i hovedferieperioden. Tiden for fastsatt ferie kan ikke uten arbeidstakers samtykke

endres på grunn av oppsigelse, med mindre det er nødvendig på grunn av uforutsette hendelser og dette vil skape vesentlige driftsproblemer der det ikke kan skaffes stedfortreder.

I situasjoner hvor arbeidsgiver har gått til oppsigelse av arbeidstaker, kan arbeidsgiver kreve at arbeidstaker tar ut ferie i oppsigelsestiden, men kun dersom oppsigelsesfristen er tre måneder eller lengre. Ved kortere oppsigelsesfrist må arbeidstaker samtykke i at ferien blir lagt i oppsigelsestiden. Dersom arbeidstaker og arbeidsgiver allerede før oppsigelsen har avtalt ferie som faller i oppsigelsestiden, kan arbeidstaker likevel motsette seg avvikling av ferie i denne perioden.

Arbeidstaker kan uansett kreve at ferie avvikles før oppsigelsesfristens utløp, hvis det etter dette tidspunktet ikke er tid til å avvikle ferie innenfor hovedferieperioden eller ferieåret. Arbeidstaker som selv sier opp sin stilling etter 15. august, kan likevel ikke kreve at ferie legges til tiden før 30. september.

Hva om du blir syk i ferien?

Det hender at man blir syk i ferien. Hvordan skal man da forholde seg? Man må her skille mellom sykdom som oppstår før avtalt ferie starter og sykdom som oppstår i selve ferien.

Dersom arbeidstaker blir syk før ferien starter, kan man kreve at ferien utsettes til

senere i ferieåret. Kravet må dokumenteres med legeerklæring og fremsettes senest siste arbeidsdag før ferien starter.

Blir man syk mens man har ferie, kan man kreve at et tilsvarende antall virkedager ferie utsettes og gis som ny ferie senere i ferieåret. Igjen må kravet dokumenteres med legeerklæring og fremsettes uten ugrunnet opphold etter at arbeidet er gjenopptatt. Er man fortsatt syk etter at ferien er avsluttet, bør man så snart som mulig melde fra til arbeidsgiver om at man krever ferien utsatt. Dette kan for eksempel gjøres samtidig som man sender inn sykemelding. Går det for lang tid, risikerer du å tape kravet om utsatt ferie.

Ferieavvikling under foreldrepermisjon

Arbeidsgiver kan ikke, uten arbeidstakers samtykke, legge ferie til permisjonstid hvor det ytes foreldrepenger etter folketrygdloven. Dette gjelder imidlertid ikke hvis man kun har gradert permisjon. Tilsvarende krav til samtykke ved ferie i permisjonstiden gjelder for fedre og andre omsorgspersoner som har permisjon i tilknytning til fødsel etter arbeidsmiljølovens bestemmelser om omsorgspermisjon.

Arbeidstaker kan likevel kreve å avvikle lovbestemt ferie i løpet av permisjonstid der det ytes foreldrepenger, slik det er beskrevet i folketrygdloven paragraf 14-9 om full foreldrepermisjon og paragraf 14-16 om gradert foreldrepermisjon.

Faller permisjonstid sammen med allerede fastsatt ferie, kan arbeidstaker kreve utsettelse av de feriedagene som omfattes av permisjonstiden.

Overføring av ferie

Ifølge ferieloven kan man avtale med arbeidsgiver å overføre inntil tolv virkedager av den lovfestede ferien til neste ferieår. Det samme gjelder den avtalefestede ferien. Dette innebærer altså at man kan avtale å overføre inntil 17 virkedager (14

arbeidsdager) totalt til neste ferieår, noe som må avtales skriftlig med arbeidsgiver.

Ferie som i strid med lovens bestemmelser eller på grunn av sykdom eller foreldrepermisjon ikke er avviklet ved ferieårets utløp, skal overføres til neste ferieår. Hvis arbeidsgiver er skyld i manglende ferieavvikling, kan arbeidstaker kreve erstatning. Husk at arbeidsgiver plikter å sørge for at arbeidstaker tar ut minst 25 virkedager i ferie hvert år, og at arbeidstaker har tilsvarende plikt til å avvikle disse feriedagene.

Rett til forskuddsferie

Man har rett til skriftlig å avtale forskuddsvis avvikling av ferie i inntil tolv dager.

Feriepenger

Feriepenger fra arbeidsgiver beregnes på grunnlag av lønn som er utbetalt i opptjeningsåret. Ved vanlig ferieavvikling får man utbetalt feriepenger av lønn opptjent året før. Dersom arbeidsforholdet avsluttes, vil man ha krav på å få feriepenger utbetalt også for året man blir oppsagt, uavhengig av om det er tatt ut ferie det året.

Den vanlige prosentsatsen er 10,2 prosent av feriepenges grunnlaget. Arbeidstakere som omfattes av en tariffavtalt femte

ferieuke har en prosentsats på tolv prosent. For arbeidstakere over 60 år med rett til ekstraferie forhøyes prosentsatsen ytterligere med 2,3 prosent.

Forholdet mellom ferie og feriepenger

Det er viktig å være klar over at det ikke er noen direkte sammenheng mellom ferie og feriepenger. Ferie er rett og slett krav på fri uten lønn for en nærmere bestemt periode. Feriepenger er penger opptjent året før.

Arbeidstaker kan kreve å få ferie uavhengig av opptjente feriepenger. Arbeidstaker kan imidlertid motsette seg avvikling av ferie i den utstrekning feriepengene ikke dekker lønnsbortfallet under feriefraværet.

Utbetaling av feriepenger

Det vanligste er at arbeidsgiver utbetaler opptjente feriepenger i juni, og samtidig «trekker» arbeidstaker i lønn for de antall uker man skal ha ferie. Arbeidsgiver slipper med det å «trekke» i lønn når ferien faktisk tas ut. Dette er en praktisk måte å løse utbetaling av feriepenger på. Måten medfører at mange arbeidstakere opplever å bli «trukket» mer enn én månedslønn når lønningen for juni utbetales. Dette fordi mange arbeidstakere har fem uker ferie i året. ■

Gode reiseråd

- Unngå å ta med mye kontanter og svært kostbare gjenstander. Benytt helst kredittkort.
- Kontroller utløpsdatoen på kortet.
- Fordel kontanter og kort på flere steder, ikke ha alt i samme lomme eller veske. Ha heller ikke med deg for mye av verdi på stranden og lignende.
- Ha aktuelle varslingsnummer lett tilgjengelig i tilfelle sykdom, ulykke eller tyveri.
- Kontakt politi hvis du blir utsatt for tyveri. Få alltid en kopi av anmeldelsen.
- Kontakt nærmeste konsulat og reiseleder dersom du blir ranet og ikke har penger.
- Legg ikke verdigjenstander synlig i bilens kupé på bilferie.

Kilde: Finans Norge

Mat og drikke

- Ved reiser til områder med dårlige hygieniske forhold er det økt risiko for infeksjoner som smitter gjennom mat og vann. Symptomer er vanligvis diaré og oppkast. Smittestoffene drepes ved koking og steking.
- Vær forsiktig med kalde sauser, upasteuriserte melkeprodukter, ikke-meieripakket iskrem, mat tilberedt av rå egg (majones, desserter), salat, rå skalldyr og halvsteikt eller rått kjøtt.
- Du kan trygt spise nylaget kokt eller stekt mat som fortsatt er varm, likeså frukt og grønnsaker som du selv skreller. Vær nøye med å vaske hender etter toalettbesøk, etter kontakt med dyr og før matlaging og måltider.
- Du kan drikke nykokt, varm te og kaffe og (mineral-)vann fra flasker du selv åpner. Det frarådes vanligvis å drikke vann fra springen. Isbiter av forurenset vann er en velkjent smitekilde.

Kilde: Folkehelseinstituttet

Spesielle hensyn

• Barn

Små barns hud er spesielt sårbar for sterk sol. Spedbarn bør unngå soling. Småbarn bør ha klær som dekker større deler av kroppen, eller holdes i skyggen.

Barn er også spesielt sårbare for sykdommer, særlig diaré. Før turer til Sør- og Øst-Europa og tropiske/subtropiske strøk bør barn være fullvaksinert for sin alder med de vaksinene som inngår i barnevaksinasjonsprogrammet. For spedbarn kan vaksinasjonsprogrammet eventuelt fremskyndes. Spør på helsestasjonen i god tid før avreise.

• Gravide

Gravide utsetter seg for en viss risiko ved å reise utenlands, særlig til tropiske strøk og ved reiser under primitive forhold. Spør på svangerskapskontrollen.

• Kronisk sykdom eller funksjonshemming

Personer med kronisk sykdom eller funksjonshemming bør rådføre seg med legen sin før reisen. Det samme gjelder hiv-positive personer med nedsatt immunforsvar eller andre med svekket immunforsvar, som lettere kan utvikle sykdom under utenlandsreise.

• Innvandrere

Etter noen år i Norge har innvandrere vanligvis ingen beskyttelse mot de hyppigst forekommende, smittsomme sykdommene i sitt opprinnelige hjemland. Det er derfor viktig at også innvandrere blir beskyttet med vaksinasjon og bruker forebyggende tiltak mot malaria også før de besøker tidligere hjemland.

• Vaksiner/forebyggende legemidler

- Informasjon om forebyggende tiltak fås hos kommunehelsetjenesten eller fastlegen. Det gjelder også for vaksiner og nødvendige resepter. Ta kontakt i god tid. I noen tilfeller må vaksinasjonen begynne flere uker før avreise.

Kilde: Folkehelseinstituttet

Forbrukerombudet: Mye juks med flypriser og hotellovernattinger på nettet

Mye prisjuks avsløres av et europeisk tilsyn med reiselivsformidlere.

Forbrukerombud Elisabeth Lier Haugseth sier best pris ikke alltid er best.

Den ferske rapporten viser at i en tredel av tilfellene var prisen som kunden først fikk se, ikke den endelige prislappen, og ett av fem markedsførte tilbud var likevel ikke tilgjengelig. Kunder blir også lurt til å tro at det bare er få ledige rom igjen på overnattingsstedet, mens det i virkeligheten er flere – bare at disse er tilgjengelige på andre nettsider.

– Man kan ikke gi inntrykk av at hotellovernattingen koster mindre enn den faktisk gjør. Den markedsførte prisen skal være totalprisen. Den skal inkludere alle utgifter du må betale, sier Lier Haugseth.

Ikke superbillig

Når det gjelder fly, legges billetter ofte ut superbillig på nettet.

– Men så ser vi at det påløper nye kostnader, som setevavgift, bagasjeavgift etc. Når du har kommet deg gjennom bestillingen, så ser du at du har fått en helt annen pris, men så orker du ikke å begynne på nytt, sier Lier Haugseth.

Hun sier også at sammenligningssider kan være forvirrende, fordi de ikke gjenspeiler alle tilleggsgutgifter som plutselig kan renne på. Hun er også opptatt av at folk kan bli lurt av brukertalere av hoteller.

– Man må være klar over at brukertalere ikke gir det fulle og hele bildet av et hotell eller en leverandør. Ikke alle negativer omtaler kommer fram, eller omtaler kan være redigert. Vi har gjennom tilsynet sett at brukertalene ofte fremstår bedre enn de egentlig er, sier hun.

Forbrukere må sjekke informasjonen bedre, er budskapet. @NTB

Universitets- medarbeiderne

De drøyt 300 Parat-organiserte ved Universitetet i Bergen spenner over 70-80 ulike fagdisipliner og forskjellige avdelinger. Vi har sjekket ut hva fem av fagfolkene fyller arbeidshverdagen med.

Av: Magne S. Otterdal

Vi har møtt en tannhelsesekretær, en elektronfotograf, en tynnsli- per, en malerikonservator og en fotograf som digitaliserer gamle bilder.

Tannhelse ved Ulrikens fot

Mona Johannesen jobber som seksjons- tannhelsesekretær ved Institutt for klinisk odontologi, ved avdeling for endodonti. Det utdannes tannleger og tannpleiere. – Jeg bistår tannlegestudentene med å dekke opp stolene og utstyret, hjelpe i behandlingen og serve studentene, sier Johannesen.

Oppgavene spenner fra pasientomsorg, assistanse til tannlege/tannpleier og studenter, røntgen, opplæring av studenter i hygiene, oppdekking og avspriting av unit, etterfylling av instrumenter og materialer, steriliseringsarbeid og vedlikehold av utstyr i tillegg til pasientadministrative oppgaver.

Johannesen påpeker at trivselen på jobb er høy.

– Det er et fint sted å jobbe – med gode kolleger. Det er et stort arbeidsmiljø, og det er mange å støtte seg på, sier hun. Hun vektlegger også at det er mange arbeids- grupper og avdelinger ved Odontologen, som holder til i moderne lokaler i Årstadveien ved foten av fjellet Ulriken i Bergen.

Det er et stort faglig miljø med 80 tannhelsesekretærer, som jobber sammen

med 90 tannleger og 350 tannlege- og tannpleiestudenter.

– Forskjellen mellom å jobbe privat eller offentlig og på Odontologen, er at vi her er i en undervisningsinstitusjon som utdanner tannleger, tannpleiere, spesialister og kvalifiseringskandidater, og med pasientbehandling som del av undervisningen, sier Johannesen.

Medlemmer over hele Bergen

Vi drar fra Ulrikens fot til Nygårdshøyden, hvor universitets realfagbygg ligger. Det er hovedtillitsvalgt Randi Heimvik som

er guide. Heimvik har over 300 Parat-medlemmer å følge opp, ettersom ikke langt fra en av ti universitetsansatte er medlemmer. Hun er 100 prosent frikjøpt til fagforeningsarbeid.

Medlemmene er spredt på universitetets 100 forskjellige lokaliteter rundt i byen mellom de syv fjell, så arbeidshverdagen byr på en del lokal reising, for å si det mildt. Mens vi kjører gjennom byen fra det ene universitetsbygget til det andre, påpeker Heimvik at det er en stor arbeidsplass. >>

*Irina Maria Dumitru sliper bergarter og mineraler ned til en tykkelse på 30 mikron.
Foto: Gorm K. Gaare.*

Som én av 80 tannhelsesekretærer ved Institutt for klinisk odontologi har Mona Johannesen en både kollegial og faglig spennende arbeidsplass. Foto: Gorm K. Gaare.

Randi Heimvik, lydingeniør, er hovedtillitsvalgt for godt over 300 Parat-medlemmer fordelt på 70–80 fagdisipliner ved Universitetet i Bergen. Foto: Gorm K. Gaare.

Irene Heggstad er seniorforskningstekniker ved Institutt for geovitenskap, der hun har ansvaret for elektronmikroskopi. Foto: Gorm K. Gaare.

Maria Dumitru gikk fra mastergrad til fast jobb ved Institutt for geovitenskap. Foto: Gorm K. Gaare.

Brasilianske Soraya Jacques Rodrigues setter pris på det internasjonale arbeidsmiljøet ved UiBs museumsavdeling. Foto: Gorm K. Gaare.

Morten Heiselberg jobber med fotografi, digitalisering, retusjering, digital restaurering og ferdigstilling av bilder for trykk. Foto: Gorm K. Gaare.

”Medlemmene representerer 70–80 ulike fag, så det er en god bredde, fra tannhelsesekretærer til direktører.

– Medlemmene representerer 70–80 ulike fag, så det er en god bredde, fra tannhelsesekretærer til direktører. Det kan være utfordrende å ha både ansatte og ledelse som medlemmer, sier Heimvik.

Hun er lydingeniør med fartstid i NRK og filmsektoren og underviste lyd ved universitetet i flere år før hun ble hovedtillitsvalgt. Som høyskoleutdannet har hun tanker om at mange høyskoler bestreber seg på å oppnå universitetsstatus.

– Personlig mener jeg det tar vekk litt av fagutdanningen, når jeg tenker på de tekniske fagene. En bachelor i ingeniørfaget sier ikke så mye som når du kommer ut av en høyskole med en spesifikk kode på hvilken fagutdanning du har tatt, sier Heimvik.

Hun synes det er trist at høyskolene forsvinner.

– De har en annen mulighet til en høyere utdanning enn ved universitetene, sier Heimvik.

Fotograferer med elektroner

Inne i Realfagbygget hilser vi på Irene Heggstad, seniorforskningsingeniør ved Institutt for geovitenskap. Hun er utdannet fotograf og jobber med elektronmikroskopi, mikroskopisk metodikk og forskningsfotografi.

– Daglige rutiner her på elektronmikroskopisk lab er å veilede studenter og forskere innenfor preparering og mikroskopering. Jeg hjelper dem med å få frem de beste fotografiske og analytiske resultater av det de arbeider med, sier Heggstad.

Det er mest mastergradsstudenter fra realfag, men også forskere fra hele universitetet.

– De kommer med mye forskjellig, så det er ingen dager som er like, sier Heggstad. Det kommer kjemikere, geologer, biologer, mikrobiologer og medisiner.

Hovedtillitsvalgt Randi Heimvik

For Heggstad gjelder det å veilede til de respektive utøverne kan utføre elektronmikroskopering på egen hånd.

– Intensjonen er at studentene skal gjøre dette selv, noe alle ønsker å gjøre.

Heggstad forklarer at elektronmikroskop er som et kamera som bruker elektroner i stedet for lys, og det lages svart-hvitt-bilder.

– Jeg trives veldig godt, jeg får delta i mye forskjellig hver eneste dag og hver eneste uke. Det er alltid noe spennende og interessant, mye å lære, sier Heggstad.

Roper ofte eureka i billedsamlingen

Morten Heiselberg er fotograf og seniorkonsulent ved billedsamlingen, en del av spesialsamlingene ved Universitetsbiblioteket i Bergen. Han jobber med fotografi, digitalisering, retusjering, digital restaurering og ferdigstilling av bilder for trykk.

– Det er en utrolig spennende jobb.

Jeg har jobbet her i 20 år, og jeg finner fremdeles nye samlinger og nye spennende motiv hver dag, sier Heiselberg.

Det hender titt og ofte at han roper eureka når han stadig finner nye spennende bilder fra 1800-tallet. Blant en million fotografier er samlingen etter fotopioneren Knud Knudsen. Heiselberg har vært Parat-medlem alle årene ved billedsamlingen, han har også vært tillitsvalgt.

– Som tillitsvalgt var det spennende å se hvordan et stort universitet drives. En blir ofte som på en egen liten øy når en jobber på en spesialavdeling som dette, sier Heiselberg. Gjennom Parat har han et stort kollegialt miljø.

En internasjonal arbeidsplass

Soraya Jacques Rodrigues er malerikonservator ved Universitetsmuseet. Når Parat-bladet kommer på besøk er hun og kollegene i full sving med et utstillingsprosjekt til UiBs nye naturhistoriske museum som åpner i oktober.

– Vi tar imot gjenstander som skal stilles ut, fotograferer, rengjør og istandsetter for utstilling, sier Rodrigues.

Hun trives godt i jobben, og synes det er et godt arbeidsmiljø med 17 kolleger i avdelingen.

– Vi er veldig internasjonale, med folk fra England, Tyskland, Brasil – der jeg kommer fra – Sverige, og Danmark, sier Rodrigues. Som de fleste konservatorene er Rodrigues Parat-medlem.

Tynnsliper steiner til 30 mikron

Irina Maria Dumitru er avdelingsingeniør ved Institutt for geovitenskap. Dumitru tok mastergrad i geovitenskap, og ble deretter ansatt ved instituttet. I sitt laboratorium tynnsliper Dumitru bergarter og mineraler.

– Vi sliper ned til de er 30 mikron, som er 0,03 millimeter. Tynnslip brukes mest til mikroskopering, identifikasjon av mineraler og analyse. Prøvene går til ulike forskere ved universitetet eller for eksempel i oljeindustrien, de ser etter karakteristikkene i et oljereservoar, sier Dumitru.

Hun er entusiastisk med tanke på utforskning av bergarter, og hun liker å mikroskopere når hun har slipt en steinprøve. Det er mye fysikk og kjemi i oppgavene hun står overfor i det daglige.

Selv om Irina Maria Dumitru jobber alene på laben, er hun en del av et større team ved instituttet.

– Jeg synes det er veldig kjekt å jobbe med det akademiske, sier hun. Og hun lovpriser miljøet i Realfagbygget for å være en internasjonal arbeidsplass.

– Jeg er jo innvandrer, og her på universitetet er vi utrolig mange som kommer fra forskjellige land, det er veldig kjekt, sier Dumitru.

– Hva betyr Parat for deg?

– Veldig mye. De har alltid vært der for meg hver gang det har vært spørsmål jeg vil ha svar på. Jeg har alltid funnet noen å snakke med. De er veldig velkommende og integrerende, ja jeg liker å være Parat-medlem. ■

Tonje Krakeli Sneen, Helene Husebø og Diyana G. Tiedt.
Foto: Trygve Bergsland.

Parat øker kompetansen med flere nyansatte

Parat har sterk medlemsvekst og har den siste tiden ansatt flere høyt utdannede innen økonomi og kommunikasjon. Generalsekretær i Parat, Trond R. Hole, sier det er et mål for organisasjonen å være en attraktiv arbeidsgiver for unge som søker en spennende arbeidsplass. Tonje Krakeli Sneen (28) er utdannet samfunnsøkonom fra Universitetet i Bergen og ansatt i Parats forhandlingsavdeling.

– Vi er en aktiv samfunnsaktør og Krakeli Sneen bidrar til at vi i enda større grad kan gå inn i komplekse problemstillinger. Vår målsetting er å få stortingspolitikere og andre til å støtte vår jobb med å skape en enda bedre arbeidsdag for medlemmer og andre, sier Hole.

Kommunikasjon er styrket gjennom ansettelse av Helene Husebø (25) som er utdannet jour-

nalist og i tillegg har en master fra London School of Economics.

– Vårt arbeid med å nå ut med relevant informasjon til det norske folk, medlemmer og sentrale politikere er viktig. Med Husebø på laget ser vi flere muligheter til å ytterligere forsterke dette arbeidet, sier Trygve Bergsland som leder Parats kommunikasjonsarbeid.

Diyana G. Tiedt (48) er utdannet innen økonomi og forretningsjus ved BI og nyansatt i Parats økonomiavdeling.

– Organisasjonen har hatt sterk vekst det siste året, der både Parat forsvar og politilerne har blitt en del av Parat-familien. Tiedt styrker økonomijobben og gjør at vi leverer enda bedre tjenester til våre medlemmer, sier Per Jostein Ekre, som er forbundsadvokat og leder av Parats service-avdeling.

Nathalie Gullager. Foto: Trygve Bergsland.

Fast rådgiver

Nathalie Gullager har blitt fast ansatt som rådgiver i Parats regionavdeling. Nathalie bor i Oslo, har en bachelor i juss og en mastergrad i menneskerettigheter. Hun har siden februar 2018 vært vikar i regionavdelingen.

Truls Bjørhei. Foto: Trygve Bergsland.

Rådgiver i region nord

Truls Bjørhei skal i høst vikariere noen uker som rådgiver i region nord. I dag har han et vikariat i Parats regionavdeling i Oslo. Bjørhei er utdannet jurist, har lang ledererfaring fra statlig sektor og har vært tillitsvalgt i Arbeids- og Velferdstilsattes Yrkesorganisasjon (AVYO).

Ny kampanje

Parat har igangsatt en ny digital vervekampanje, som kommer til å gå frem til september 2019. Vi vil oppfordre alle medlemmer og tillitsvalgte til å fortsette det gode vervearbeidet dere gjør!

Schjerven samarbeider med Parat i en digital kampanje for å verve flere nye Parat-medlemmer. Fotostripe: Schjerven.

Ny advokat i Parat

Advokat og partner i Grette, Sigurd-Øyvind Kambestad, går til Parat. Kambestad blir Parats andre advokat med møterett for høyesterett.

Kambestad regnes som en av Norges beste advokater på individuell og kollektiv arbeidsrett, og har spesialisert seg på pensjon og erstatningsrett. I tillegg til å jobbe generelt med arbeidsrett, vil Kambestad bistå i kollektive forhandlinger, meglinger og prosesser Parat fører for domstolene.

Sigurd-Øyvind Kambestad.
Foto: Trygve Bergsland.

Parats regionutvalg (RU)

RU region Nord (Finnmark, Troms, Nordland):

Leder: Lars Raymond Holm, Luftfartstilsynet

E-post: Lrh@caa.no

Åse Helen Andersen, Apotek 1 Hammerfest

E-post: aasehelande@hotmail.com

Anne-Katrine Thomassen, Brønnøysundregisterne

E-post: akt@brreg.no

Tor-Fredrik Olsen, Finnmark Fylkeskommune

E-post: tor.fredrik.olsen@ffk.no

Per-Christian Størksen, Nordland Fylkeskommune

E-post: perst@nfk.no

Terje Grytdal Roland, Nord-Troms Tingrett

E-post: terje.grytdal.roland@domstol.no, Ungrepresentant

RU region Midt (Nord- og Sør Trøndelag, Møre og Romsdal):

Leder: Morten Mørch, NTNU Trondheim

E-post: Morten.morch@ntnu.no

Grete Kambuås, BOOTS APOTEK, Trondheim

E-post: Gretkam@online.no

Ronny Johannessen, NAV IT Forretningspartner, Steinkjer

E-post: Ronny.johannessen@nav.no

Randi Lisbeth Falling, Distriktstannklinikken Valldal

E-post: Randi.falling@mrfylke.no

Andreas Sylte, NTNU Ålesund

E-post: Asy@ntnu.no

Camilla Buvarp Tiller, Nord Universitetet Namsos, Ungrepresentant

E-post: camilla.tiller@gmail.com

RU region Øst

(Østfold, Hedmark, Oppland, Oslo og Akershus):

Leder: Hilde Margrete Bjørklund - Cappelen Damm AS

E-post: hilde.bjorklund@cappelendamm.no

Bente Iren Tollefsen Moen - Statens Pensjonskasse

E-post: bente.iren.moen@spk.no

Stein Grindheim - SAS Ground Handling

E-post: stein.grindheim@sas.no

Ronny Kjønso - Asko Øst

E-post: ronny.kjonso@asko.no

Anja P. Ahlstrøm – NIBIO

E-post: Anja.Ahlstrom@nibio.no

Gry Haakenstad, Oslo kommune, Ungrepresentant

E-post: Gry.haak@gmail.com

RU region vest (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane):

Leder: Gro Nondal Buvik, Sognekraft AS

E-post: gro.nondal.buvik@sognekraft.no

Odd B. Eide, Sjøfartsdirektoratet

E-post: Odd.Eide@sjofartsdir.no

Hege Solbakken Sæbø, Stavanger Aftenblad AS

E-post: hege.solbakken.saebo@aftenbladet.no

Tommy Sævareid, Hordaland fylkeskommune

E-post: tommy.saevareid@hfk.no

Erik Andreassen, Gate gourmet i Bergen

E-post: eandreassen@gategourmet.com

Kari Nestaas, Indre Hordaland Jordskifterett, Ungrepresentant

E-post: kari.nestaas@domstol.no

RU region Sør

(Aust- og Vest Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud):

Leder: Ragnhild Negård - NAV

E-post: ragnhild.negard@nav.no

Nina Ødegård – Universitetet i Sørøst-Norge

E-post: Nina.Odegard@hbv.no

Cecilie Holt, NAV

E-post: cecilie.holt@nav.no

John-Inge Nerland – Fylkesmannen i Buskerud

E-post: fmbujin@fylkesmannen.no

Anne Britt Skomedal, Vitusapotek Elefanten Kristiansand

E-post: annebritt1962@hotmail.com

Abishek Banstola, NAV Porsgrunn, Ungrepresentant

E-post: abishekbastola@gmail.com

Spørsmål til juridisk og forhandlingsavdelingen i Parat

Vi som gir svar i denne utgaven av Parat er:

*Thomas Lilloe,
Forhandler*

*Renate Messel Hegre
Forhandler*

*Christen Horn Johannessen
Advokat*

*Annbjørg Nærdal
Advokat*

*Odd Jenvin-Steinsvåg,
Spesialrådgiver*

*Thore Selstad Halvorsen
Forhandler*

Har du spørsmål til juristene eller til forhandlingsavdelingen, kan du sende spørsmålene til trygve.bergsland@parat.com. Vi hjelper deg som medlem med alle typer problemstillinger knyttet til arbeidsforhold og tolkning av avtaleverket. Du kan også ta kontakt med oss når det er behov for skriftlig og muntlig rådgivning i forbindelse med omorganisering, nedbemanningsprosesser, ferie, arbeidstidsordninger, trygdespørsmål og lignende.

Arbeidsoppgaver under en streik

Vi er på jobb, mens noen av våre kolleger er i streik. Arbeidsgiver vil at vi skal gjøre arbeidsoppgaver som avdelingen vår har ansvar for, men som vi vanligvis ikke gjør. Vi må derfor gjøre noen av de oppgavene de streikende skulle ha gjort. Er dette streikebryteri?

Kaia

Svar: Ja, det er streikebryteri hvis det innebærer at du pålegges arbeid i større utstrekning eller i videre omfang enn hva du etter arbeidsavtale og tariffavtale er rettslig forpliktet til.

Streikebryteri er ikke lovregulert, så det er ikke ulovlig å være streikebryter. Du kan derfor ikke «straffes» for å utføre streikerammet arbeid. Streikebryteri anses

imidlertid som en illojal og umoralsk handling. Streikebryteri kan også være ødeleggende for tillitsforholdet på arbeidsplassen og er derfor normalt uønsket både fra arbeidstaker og arbeidsgivers side.

Det kan i noen tilfeller være vanskelig å si noe sikkert om hvor grensene for streikebryting går. Vi må derfor foreta en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle.

Utgangspunktet for arbeidstakere som ikke er i streik, er at de har plikt til å gjøre sitt vanlige arbeid, i normalt tempo og innenfor normal arbeidstid. Blir du pålagt andre oppgaver eller overtid ut over det som står i arbeidskontrakten, er dette streikebryteri, og du kan uten å risikere sanksjoner nekte å utføre slikt arbeid. Ta alltid kontakt med Parat for en konkret vurdering før du nekter å påta deg streikerammet arbeid.

Thomas

Rettigheter til ferie

Jeg har søkt arbeidsgiver om å få ta en uke ferie i september. I den forbindelse lurer jeg på når jeg har rett å vite om ferien er innvilget eller ikke?

Arne

Svar: I henhold til ferielovens bestemmelser er det slik at du som arbeidstaker har krav på å vite om feriefastsetting tidligst mulig, og senest to måneder før ferien tar til. Forutsatt at det ikke er særlig grunner til hinder for dette.

Renate

Arbeidsgivers rett til å endre ferietidspunkt

Jeg har fått innvilget ferie for lenge siden og planlagt denne med hele familien. Nå har arbeidsgiver rett før ferien begynner, trukket tilbake ferien og beordret meg på jobb i stedet. Kan arbeidsgiver bestemme det?

Tuva

Svar: Ja, arbeidsgiver kan endre på ferietidspunktet.

Hvorfor er svaret slik? Arbeidsgiver er som alle andre bundet av avtalen med deg om at du skal ha ferie. Samtidig skal arbeidsgiver også ivareta alle sine andre forpliktelser overfor ansatte (lønn og avtaler), og arbeidsgiver har plikter overfor kunder, eiere og andre som i visse tilfelle kan føre til at avtalt ferietid må trekkes tilbake.

Bestemmelser om beordring er beskrevet i ferieloven og kan kun benyttes av arbeidsgiver hvis det er nødvendig på grunn av uforutsette hendelser som vil kunne skape vesentlige driftsproblemer, og det ikke kan skaffes stedfortreder. Dessuten må arbeidsgiver drøfte spørsmålet først og forsøke å løse det på annen måte. Du som arbeidstaker har rett til å la deg bistå av en tillitsvalgt under drøftingen, og du må under drøftingen gi opplysninger om merutgifter du vil kreve å få erstattet. Du har krav på å få ferie på et annet tidspunkt senere. Trenger du hjelp, ber vi deg ta kontakt med oss i Parat.

Christen

Oppsigelse og ferie

Jeg har sagt opp jobben min og har egentlig siste arbeidsdag 31. juli. Har jeg rett til å ta ferie i juli, slik at siste dag på jobb kan være 30. juni?

Helle

Svar: Reglene om ferie er i utgangspunktet de samme i oppsigelsestiden som i et ordinært arbeidsforhold. Det er opp til arbeidsgiver når ferien skal tas ut, men arbeidsgiver skal først drøfte ferietidspunktet med arbeidstakeren. Du har imidlertid krav på minimum tre uker sammenhengende ferie, en eller annen gang i løpet av månedene juni, juli, august og september.

Dersom det allerede er fastsatt når du skal ha ferie, skal i utgangspunktet ferien avvikles som avtalt, selv om du i etterkant har sagt opp jobben. Dersom ferien ikke er avtalt, er det ikke noe i veien for å avtale ferietidspunkt med arbeidsgiver.

Annbjør

Oppsigelse og ferie II

Jeg jobber som saksbehandler i en statlig etat, men har sagt opp og slutter den 30. juni. Jeg har fått ny jobb som mellomleder, men begynner ikke før 15. august. Før jeg fikk vite at jeg hadde fått ny jobb, hadde jeg avtalt med min nåværende arbeidsgiver å ta ferie de to siste ukene

av juni. Nå ønsker jeg likevel ikke å ta ut disse ferieukene siden jeg vil være uten inntekt i perioden fra 1. juli til 15. august. Kan min nåværende arbeidsgiver kreve at jeg likevel tar ut ferie i juni?

Gabriel

Svar: Så lenge du selv har sagt opp, er det de vanlige reglene for fastsetting av ferie som gjelder. Det betyr at arbeidsgiver skal drøfte plasseringen av ferien med deg, men dersom dere ikke blir enige, er det arbeidsgiver som avgjør når du skal ta ut ferie. Når ferien allerede er bestemt, har du ikke krav på å få endret uttak av ferie som følge av at du har sagt opp stillingen din.

Du vil ha krav på å få utbetalt feriepengene opptjent i inneværende kalenderår. Det vil til en viss grad kunne kompensere for bortfall av inntekt for perioden 1. juli til 15. august. Samtidig vil det redusere opptjening av feriepengene for neste kalenderår, siden det kun vil være din inntekt i ny jobb fra 15. august og ut året som vil danne grunnlag for feriepengene neste år.

Odd

Ferie utenfor Europa

Familien skal på en tre-ukers rundreise i Asia i sommer. Jeg har hørt at man ikke har like gode sykepengere rettigheter hvis man er utenfor EØS-området. Stemmer det?

Elias

Svar: Ja, det stemmer. Det er EØS-avtalen som gir rett til sykepenge som inntreffer i et EØS-land. Dersom du blir syk utenfor EØS-området, vil man ikke få sykepenge for denne perioden. Dette gjelder selv om du får sykemelding fra en utenlandsk lege og fortsatt er syk når du kommer hjem.

Du kan fortsatt ha rett til ny ferie på et senere tidspunkt, men siden du ikke har krav på sykepenge vil du ikke få lønn for denne perioden.

Thore

						FUGL	HOVED- STAD REISE	▼	SIVBÅT	▼	DANSK ØY	SOMM- ELIER
						▶						
						TIDS- ROMMETS BESVÆR					FLYTTE PÅ	
						▶			BALAN- SEN	PÅ NORSKE FLY TRÅKKE		
						SJARM	GOUDAEN DUGELIG					
	▼	OPP- RIKTIG VANN- HULL	HØY- VANN	▼	SØLV	FORSIK- RINGS- SELSKAP			KRIGS- GUD			
												
▶			BINDE- ORD			TIL- GJORT	HERMER		BRENSEL		DISK- JOCKEY SPRÅK- LYD	
SLANGE NABOER			PJOLTER	FOR- FATTER	SPEIDER- SAMMEN- KOMST							
▶												
FRI- VILLIG		SPA- SERE						ENDELSE			DANS	NÆRING
FEIL- GREP		FORLIK		OPP- FØRER				GUDINNE		CIRKA TALL		50
▶						IKKE FLERTALL KREPS- DYR						
GLISE TIPSENE			HELL- ENDE	DIS								FISK
▶						GJÆRET BRY					OVER- FØRING	
LØVTRE FOR- STYRRE				BRIKKE				MELD FRA				
▶								FLUOR 500		HUS- GERÅD		
LENGSEL				FJORD								

Løsningen på kryssordet i medlemsbladet Parat nummer. 1 – 2019 er:

«IKKE HELT MOUNT EVEREST». Den heldige vinneren er: Arne Hamre, fra Løvenstad.

Frist for å sende inn løsning på neste kryssord er: 30. august 2019.

Vi trekker én vinner hver gang.
Send løsningen til redaksjonen,
enten som e-post til
trygve.bergslund@parat.com
eller ordinær post til:
**Parat, Postboks 9029,
Grønland, 0133 Oslo**

Husk å merke e-posten/konvolutten «Kryssord 2/2019».
Husk også å skrive på ditt eget navn og adresse.

Premie: Elvang Latitude alpakka-pledd av 50 prosent alpakaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pledet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Løsning:

Navn:

Adresse:

40 - 2019

MINI KRYSSORD

	1	2	3	4	5	
6						7
8						
		9				
10				11		
		12	13			
14	15				16	
17						
	18					

Vannrett

1. Plukke
6. Portalene
8. Blokkeres
9. Mottar
10. Brygge
11. Lokkemat
12. Mineral
14. Europeer
17. Foretak
18. Klarne

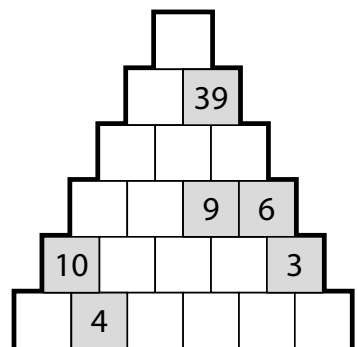
Loddrett

1. Flokk
2. Kilevinkene
3. Aks
4. Avsatsen
5. Alene
6. Mental
7. Båtrippen
13. Innerst
15. Rorpinne
16. Pusling

TALL PYRAMIDEN

Alle feltene skal fylles med tall.

Noen tall er fylt inn på forhånd, og dette utgjør summen av tallene i de to feltene under. Du må sette inn begge tallene i de to tilstøtende feltene for å finne tallet i feltet over, og motsatt, du finner tallet i et felt ved å trekke tallet i feltet ved siden av fra tallet i feltet over.

SUDOKU

	2	6	1		7		5	8
		8	9	2	6			
7				8			6	2
6			7					4
	5		6	9			1	
1				3			9	
	9		2			6		
			5		3	1		
2	1	5	8				7	

Lett

© Bulls

4			7			9		
	2	5			8	1		6
		1	6	4				
2			1	5				
6						7		
	1				6	2	9	
9		4				8		3
8				9	7		5	
		6	5					

Middels

© Bulls

		5	1			2		
2	8		7				4	
		9				6	8	
	9					8		
	7							
			2					
6			9					2
			5	1		4	6	
5		4			2			1

Vanskelig

© Bulls

T	N	Y	D	K	I	N	Ø	Y	K	C	G	Å	D	L
S	Y	V	Z	Y	A	P	U	S	Å	U	H	N	H	L
E	T	Ø	C	F	Q	H	E	N	R	X	U	U	B	A
N	G	G	S	A	J	S	Z	I	E	L	H	Æ	B	B
E	L	J	D	A	S	I	N	T	N	T	R	S	A	T
R	Y	D	E	I	M	G	T	E	I	E	I	R	N	O
G	D	Å	G	N	S	R	D	E	R	Y	E	L	K	F
I	T	I	L	I	G	Y	A	E	R	R	L	Y	R	B
E	E	S	D	U	R	I	D	F	E	D	U	G	A	E
R	K	E	Å	F	K	S	V	I	E	M	N	V	N	T
B	N	J	O	R	K	I	P	E	N	T	A	I	E	R
H	I	V	U	A	X	O	N	M	L	K	S	L	H	O
N	K	N	P	K	K	L	G	G	N	S	K	R	E	U
Z	E	Æ	E	T	A	P	P	E	N	E	E	Z	Ø	S
H	R	T	N	A	F	E	L	G	N	A	R	K	D	F

Ordplunder

Bokstavene i ordet under har blandet seg litt. Kan du finne fram til riktig ord ved å plassere bokstavene i riktig rekkefølge i de hvite feltene?

Den grå teksten på siden gir deg noen hint. Skjul teksten om du ikke vil ha hjelp.

T I T L P E O T S

FYLL INN ORDET:

--	--	--	--	--	--	--	--	--

NOEN SMÅ HINT

- Ordet starter med bokstaven T
- Chuck Yeager
- Ofte ansatt av militære organisasjoner

KRYSS OG TVERS

Finn alle ordene. Ordene kan stå vannrett, loddrett eller diagonalt, og kan ofte stå skrevet baklengs.

BANKRAN
BETRO
BÆREREDSKAP
ENERGIER
ETAPPENE
FOTBALL
FRYDENLUND
FØRSTEFARMASØYT
GISSE
GJENGIVELSE
KOPIERER
KRANGLEFANT

LITEN
LUKING
LYDTEKNIKER
MALES
NURK
RINGSIDE
UHINDRET
YITZHAK

PARATS TRENINGSSIDE MED HJERNETRIM

Sender du oss løsningen på alle oppgavene på denne siden, er du med i trekningen av en Elvang Latitude alpukka-pledd av 50 prosent alpaukkaull, 40 prosent fåreull og 10 prosent mikrofiber. Pleddet er Fair Trade-sertifisert. Målene er 130x200 centimeter (se foto).

Frist for å sende inn løsningen er 30. august 2019.

Vi trekker én vinner hver gang. Send løsningen til redaksjonen, enten på e-post til trygve.bergslund@parat.com, eller ordinær post til: Parat, postboks 9029 Grønland, 0133 Oslo. Husk å merke e-posten/konvolutten «Hjernetrim 2/2019». Vinneren av hjernetrim i 1/2019 er Elfrid Blomdal, fra Tysse.

Godene av det organiserte arbeidslivet

Parat mener at et bedre arbeidsliv ligger foran oss. Det er gledelig å se at veldig mange er enige med oss, og velger å melde seg inn i Parat. Parat fortsetter å vokse, men vi er ikke opptatt av vekst kun for høye medlemstall.

For å opprettholde velferdssamfunnet og den norske modellen er vi avhengig av et godt samarbeid mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter, der alle parter har like stor innflytelse. Derfor er det viktig at organisasjonsgraden i Norge øker.

En viktig del av dette er å vise de som er uorganiserte verdien og godene av det organiserte arbeidsliv. Det er viktig at den enkelte ansatte har innflytelse på sin arbeidsdag, og at man ved å samordne sine interesser overfor arbeidsgiver, oppnår større gjennomslag.

Parat har tidligere påpekt at fordelene ved et organisert arbeidsliv kan sammenlignes med vaksinerings. Så lenge de aller fleste vaksinerer seg holder man farlige sykdommer i sjakk, men om for mange velger å ikke vaksinere seg, vil disse sykdommene kunne bryte ut og ramme mange. Så lenge de fleste er organiserte og kjemper for å forbedre og opprettholde de rettighetene man har i arbeidslivet i Norge, kan man i stor grad være uorganisert og «gratispassasjer» og likevel få de samme godene.

I det øyeblikket organisasjonsgraden går under en grense, vil effekten av å «være sterke sammen» bli borte, og alle vil kunne bli fratatt godene. Da vil man ikke lenger ha noen påvirkningskraft eller forhandlingsmakt ovenfor arbeidsgivere og regjeringen.

Vi i Parat mener at et grunnleggende utgangspunkt er at man gjennom dialog, og samhandling mellom partene i arbeidslivet, oppnår bedre og mer bærekraftige løsninger på de utfordringene som virksomhetene står ovenfor. Et organisert arbeidsliv fører til at ulike medbestemmelsesordninger bidrar til å gjøre norske bedrifter og virksomheter omstillings- og konkurransedyktige. Slik kan vi bidra til et bærekraftig og sosialt ansvarlig arbeidsliv for fremtiden.

I Parats verdier står det at vi mener det grønne skiftet fører til bærekraft og flere jobber. På hovedstyrets mai-møte dreide diskusjonen seg om klimaforandringenes risikoer, og hvordan Parat kan fremme et bærekraftig standpunkt for både arbeids-

givere og medlemsgrupper. Parat har nå satt i gang arbeidet med å utvikle et tillitsvalgtverktøy, som vil bidra til at tillitsvalgte kan øke arbeidsgiveres oppmerksomhet om risikoene ved klimaforandringene. Som nestleder ønsker jeg at Parat skal forene visjon og virkelighet.

Jeg har nå fungert i rollen som nestleder i et halvt år, og jeg er svært takknemlig for hvor godt jeg har blitt mottatt. Å få jobbe sammen med dedikerte tillitsvalgte og dyktige ansatte, er med på å gjøre min arbeidsdag enda bedre. Tillit er Parats viktigste verdi, og jeg forvalter tilliten dere alle har gitt meg, med stor ydmykhet.

Med dette utsagnet av «ukjent opphav» ønsker jeg deg en god og solrik sommer: *Sommerfuglene teller ikke måneder, men øyeblikk - og allikevel har de tid nok.*

Unn Kristin Olsen. Foto: Vette Daler.

UK. Olsen

Unn Kristin Olsen
Nestleder i Parat

Facebook: facebook.com/UnnKristinOlsenParatYS

Parat med egen kleskolleksjon

Parat har valgt ut et lite utvalg kvalitetsklær. Medlemmer og tillitsvalgte kan bestille klærne i parat.shop.idegroup.no og betaler kun vår innkjøpspris.

Parat betyr at vi alltid står klar, uansett når du trenger hjelp. Et enkelt norsk ord som er tydelig i sitt budskap og som har fått Språkrådets pris for nettopp dette.

Fargen er oransje, som gir varme og som signaliserer glede, bevegelse og nytelse. Oransje virker oppløftende og den jager triste tanker på dør. Oransje stimulerer også til aktivitet, nysgjerrighet og kreativitet.

Skalljakke for vår og sommer. Vind- og vannavvisende i dame og herrestørrelse
555 kroner *

Hettegenser i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
379 kroner *

T-shirt i økologisk bomull, leveres i dame og herrestørrelse
149 kroner *

Liten sekk, 17 liter
185 kroner *

Kabinkoffert 37 liter
Lett og solid koffert med fire hjul
1370 kroner *

* Frakt kommer i tillegg.

Boliglån fra
2,09%

Litt høy rente på boliglånet?

Den nye avtalen YS har fremforhandlet sikrer deg blant markedets aller beste renter på boliglån. Flytter du boliglånet ditt til Gjensidige Bank kan du fort spare inn kontingenten og vel så det.

Finn ut hvor mye du kan spare på gjensidigebank.no

Priseksempel Boliglån inntil 50 % av verdigrunnlag. Nom. rente 2,09 %, eff.rente 2,16 %, 2 mill., o/25 år, totalt: 2.584.497,-. Gjelder for medlemmer i Parat som bruker banken aktivt. Prisen er per 2.1.2019 for nye lån og kan bli endret.